

วารสาร วิชาการ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1
เดือนมกราคม – มีนาคม 2559

ISSN : 1513-0096

บทบรรณาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งเป็นการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน แต่ไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรรู้ โดยได้เพิ่มเวลาและโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ทุกด้าน ทั้งด้านการพัฒนาสมอง พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติ และพัฒนาสุขภาพ และได้นำร่องโครงการในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 และได้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

วารสารวิชาการฉบับนี้จึงนำเสนอบทความ “สรุปผลการดำเนินงาน โครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เดือนมกราคม พ.ศ. 2559)” โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปผลกิจกรรม AAR เดือนมกราคม 2559 ของ Smart trainer และนำเสนอสาระสำคัญ จำนวน 3 หัวข้อ คือ 1) สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา 2) ความก้าวหน้าของผลการดำเนินการจัดกิจกรรมระหว่างเดือนธันวาคม 2558 และเดือนมกราคม 2559 และ 3) ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

วารสารวิชาการฉบับนี้ยังนำเสนอบทความอื่น ๆ ได้แก่ “แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21” “โรงเรียนสุภาพะตอบโจทย์ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” “การบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอนด้านการเขียน : โรงเรียนประถมศึกษา ชังคัต ประเทศสิงคโปร์” “แนวการสอนการเขียนเรียงความภาษาจีนแบบง่ายและน่าสนใจ” “การศึกษาผ่านบทเรียนด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” และ “การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านผ่านกิจกรรม “ปลูกจิตสำนึก ฝึกให้รักการอ่าน” โรงเรียนบ้านดอนสูง”

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

02

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(เดือนมกราคม พ.ศ. 2559)

16

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง
หนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ตอนที่ 1)

30

โรงเรียนสุขภาวะ
ตอบโจทย์ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

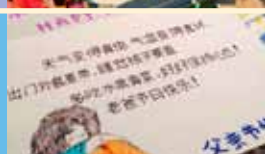
44

การบูรณาการทักษะการคิด
กับการจัดการเรียนการสอนด้านการเขียน :
โรงเรียนประถมศึกษาชังคัต ประเทศสิงคโปร์

58

แนวการสอนการเขียนเรียงความภาษาจีน
แบบง่ายและน่าสนใจ

64

การศึกษาผ่านบทเรียน
ด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

76

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ผ่านกิจกรรม “ปลูกจิตสำนึก ฝึกให้รักการอ่าน”
โรงเรียนบ้านดอนสูง

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(เดือนมกราคม พ.ศ. 2559)

โดย นายวิชณุ ทรัพย์สมบัติ
ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และได้นำร่องโครงการในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตั้งแต่เปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งมีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง บทความนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลสรุปผลการดำเนินงานโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เดือนมกราคม 2559 โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปผลกิจกรรม AAR เดือนมกราคม 2559 ของ Smart trainer ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาที่รายงานทั้งสิ้น 1,618 แห่ง จากสถานศึกษา 3,831 แห่ง และนำเสนอสาระสำคัญ จำนวน 3 หัวข้อ คือ 1) สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา 2) ความก้าวหน้าของผลการดำเนินการจัดกิจกรรมระหว่างเดือนธันวาคม 2558 และเดือนมกราคม 2559 และ 3) ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน รายละเอียดดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.1 สภาพการดำเนินงานโดยภาพรวม

ตารางที่ 1 สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา		
ประเด็น (N=1,618 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
มีการจัดกิจกรรมสอดคล้องจุดประสงค์	1,573	97.22
จัดแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม	1,521	94.01
มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลา	1,509	93.26
จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรม	1,290	79.73
ภาพรวมสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา		91.06

สรุปได้ว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานจัดกิจกรรมตามโครงการตามที่กำหนดไว้ ร้อยละ 91.06 โดยสถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมสอดคล้องจุดประสงค์สูงสุด (ร้อยละ 97.22) รองลงมา จัดแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสมกับกิจกรรม (ร้อยละ 94.01) และครูมีการจัดกิจกรรมที่พอเหมาะกับความเวลาที่กำหนดในแผนการจัดกิจกรรม (ร้อยละ 93.26) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

1.2 การใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 การใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		
ประเด็น (N=1,618 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของครูผู้จัดกิจกรรม	1,562	96.54
ใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	1,552	95.92
ใช้สารสนเทศในการจัดกลุ่มของผู้เรียน	1,528	94.44
รายงานผลการจัดกิจกรรม	1,236	76.39
มีการจัดสรรงบประมาณจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	1,215	75.09
ภาพรวมการใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		87.68

สรุปได้ว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาตามโครงการร้อยละ 87.68 โดยสถานศึกษาดำเนินการใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของครูผู้จัดกิจกรรม (ร้อยละ 96.54) รองลงมา ใช้สารสนเทศในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา (ร้อยละ 95.92) และใช้สารสนเทศในการจัดกลุ่มของผู้เรียน (ร้อยละ 94.44) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาตามโครงการโดยภาพรวม ร้อยละ 63.33 โดยสถานศึกษาทุกแห่งได้รับความร่วมมือจากครูและบุคลากรของสถานศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมา ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 69.10) และมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหรือปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมจัดกิจกรรมกับสถานศึกษา (ร้อยละ 62.86) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		
ประเด็น (N=1,618 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรของสถานศึกษา	1,618	100.00
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	1,118	69.10
การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหรือปราชญ์ชาวบ้าน	1,017	62.86
การมีส่วนร่วมจากองค์กรที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ	802	49.57
การมีส่วนร่วมจากองค์กรภายนอกที่เป็นหน่วยงานเอกชน	568	35.11
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		63.33

1.4 กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ตารางที่ 4 กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		
ประเด็น (N=1,618 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรม	1,566	96.79
จัดกิจกรรมโดยการเสริมแรงแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	1,543	95.36
บอกผลที่ต้องการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ	1,509	93.26
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม	1,478	91.35
ให้ผู้เรียนร่วมถกแถลงเมื่อจบกระบวนการ	1,146	70.83
ภาพรวมกระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา		89.52

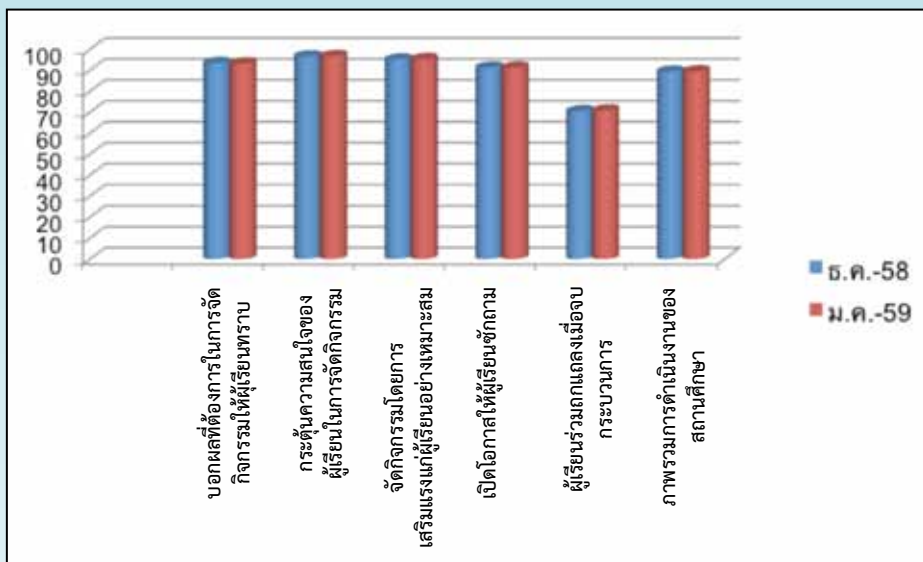
สรุปได้ว่าสถานศึกษาได้ดำเนินงานจัดกิจกรรมของสถานศึกษาตามโครงการ โดยภาพรวม ร้อยละ 89.52 โดยสถานศึกษามีการดำเนินการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 96.79) รองลงมา จัดกิจกรรมโดยการเสริมแรงแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 95.36) บอกผลที่ต้องการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ (ร้อยละ 93.26) และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม (ร้อยละ 91.35) ตามลำดับดังตารางที่ 4

2. ความก้าวหน้าของผลการดำเนินการจัดกิจกรรม ระหว่างเดือนธันวาคม 2558 และเดือนมกราคม 2559

2.1 ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ตารางที่ 5 ผลการดำเนินการด้านกระบวนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559		
ประเด็น	ธันวาคม 2558 (N=1,464 แห่ง)	มกราคม 2559 (N=1,618 แห่ง)
บอกผลที่ต้องการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ	93.51	93.26
กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรม	96.65	96.79
จัดกิจกรรมโดยการเสริมแรงแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม	95.15	95.36
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม	91.26	91.35
ผู้เรียนร่วมถกแถลงเมื่อจบกระบวนการ	70.49	70.83
ภาพรวมการดำเนินงาน	89.41	89.52

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีกระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ร้อยละ 89.52 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในเกือบทุกประเด็นและภาพรวม คือ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมโดยการเสริมแรงแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และผู้เรียนร่วมถกแถลงเมื่อจบกระบวนการ มีการดำเนินงานลดลงในประเด็น บอกผลที่ต้องการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ ดังตารางที่ 5 และแผนภาพที่ 1

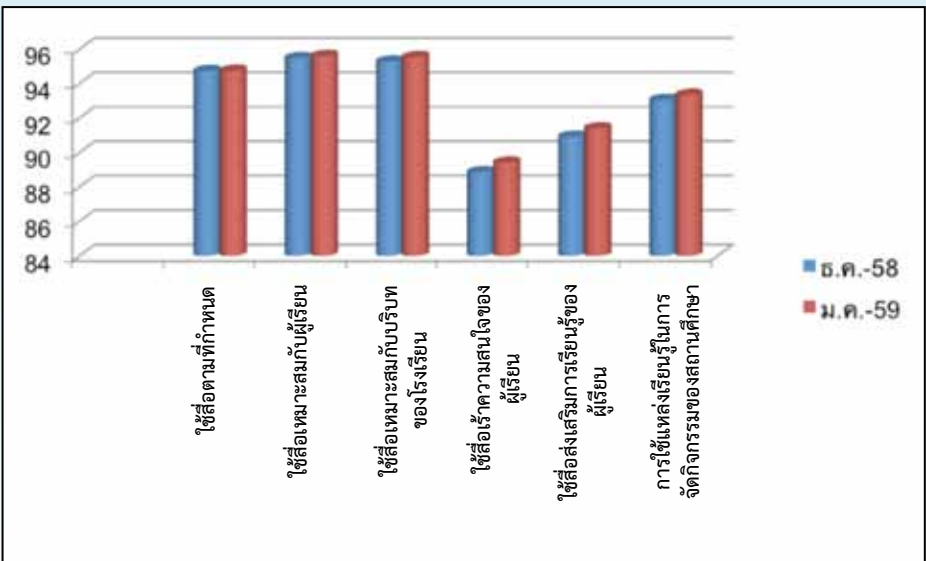

แผนภาพที่ 1 ผลการดำเนินการด้านกระบวนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

2.2 ด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ร้อยละ 93.35 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในทุกประเด็นและภาพรวม คือ ใช้สื่อตามที่กำหนด ใช้สื่อเหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ใช้สื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน และใช้สื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังตารางที่ 6 และแผนภาพ 2

ตารางที่ 6 ผลการดำเนินการด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรม ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559		
ประเด็น	ธันวาคม 2558 (N=1,464 แห่ง)	มกราคม 2559 (N=1,618 แห่ง)
ใช้สื่อตามที่กำหนด	94.74	94.75
ใช้สื่อเหมาะสมกับผู้เรียน	95.49	95.61
ใช้สื่อเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	95.29	95.55
ใช้สื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน	88.87	89.43
ใช้สื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	90.92	91.41
ภาพรวมการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม	93.06	93.35

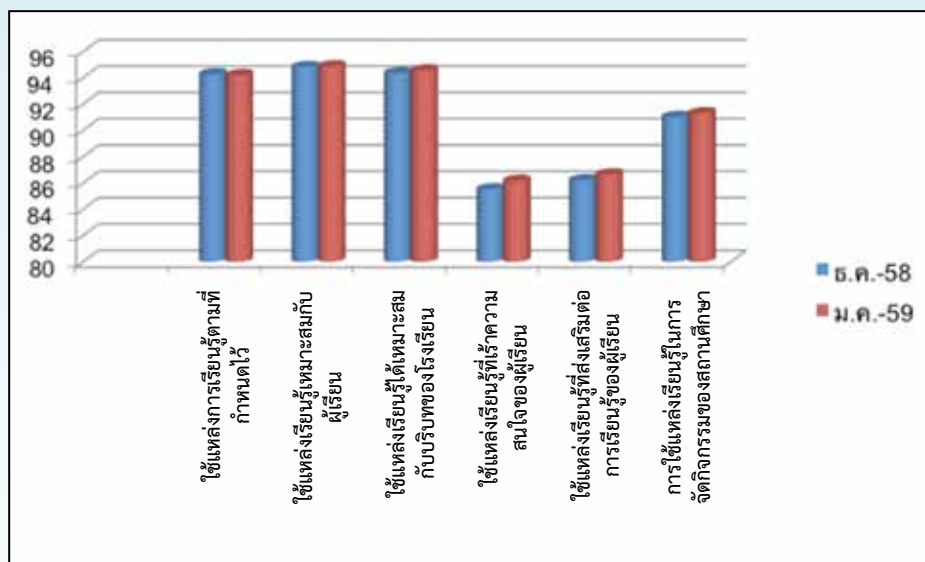
แผนภาพที่ 2 ผลการดำเนินการด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรม
ของสถานศึกษา ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ร้อยละ 93.35 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

2.3 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ตารางที่ 7 ผลการดำเนินการด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม
ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

ประเด็น	ธันวาคม 2558 (N=1,464 แห่ง)	มกราคม 2559 (N=1,618 แห่ง)
ใช้แหล่งการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้	94.26	94.19
ใช้แหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน	94.81	94.87
ใช้แหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	94.33	94.56
ใช้แหล่งเรียนรู้ที่สร้างความสนใจของผู้เรียน	85.52	86.16
ใช้แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	86.20	86.65
ภาพรวมการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม	91.02	91.29

แผนภาพที่ 3 ผลการดำเนินการด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้
ในการจัดกิจกรรม ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

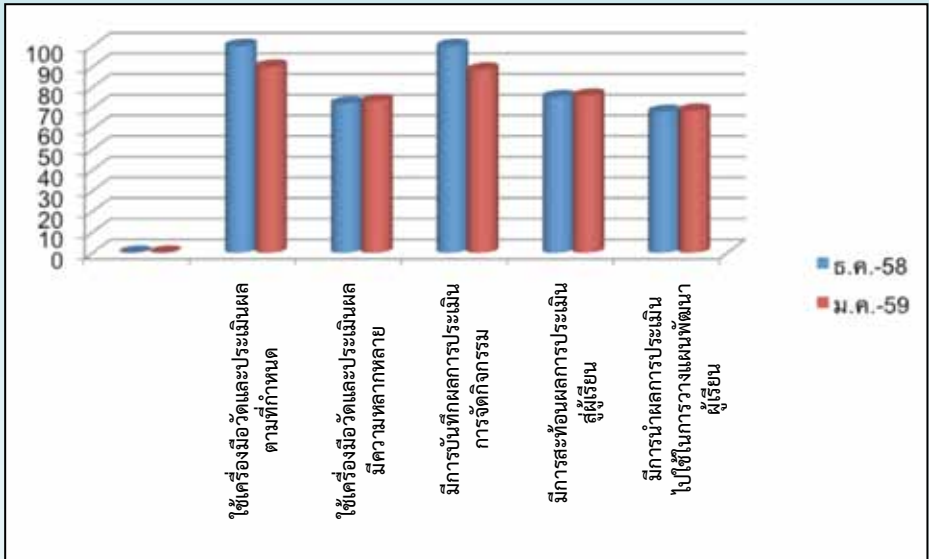
สรุปได้ว่า สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ร้อยละ 91.29 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในเกือบทุกประเด็นและภาพรวม คือ ใช้แหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ที่สร้างความสนใจของผู้เรียน และใช้แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการดำเนินงานลดลงในประเด็น ใช้แหล่งการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 7 และแผนภาพที่ 3

2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ตารางที่ 8 ผลการดำเนินการด้านการวัดผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559		
ประเด็น	ธันวาคม 2558 (N=1,464 แห่ง)	มกราคม 2559 (N=1,618 แห่ง)
ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลตามที่กำหนด	100	90.05
ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	72.2	73.36
มีการบันทึกผลการประเมินการจัดกิจกรรม	100	88.57
มีการสะท้อนผลการประเมินสู่ผู้เรียน	75.34	76.08
มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน	68.17	68.79
ภาพรวมการวัดผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	83.14	79.37

สรุปได้ว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาตามโครงการโดยภาพรวม ร้อยละ 79.37 โดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลตามที่กำหนดในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 90.05) รองลงมา มีการบันทึกผลการประเมินการจัดกิจกรรม (ร้อยละ 88.57) และมีการสะท้อนผลการประเมินสู่ผู้เรียน (ร้อยละ 76.08) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการในเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559 จะเห็นได้ว่าสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือวัด

และประเมินผลมีความหลากหลาย มีการสะท้อนผลการประเมินสู่ผู้เรียน มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน และมีการดำเนินการลดลงในบางประเด็น คือ การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลตามที่กำหนด และมีการบันทึกผลการประเมินการจัดกิจกรรม ดังตารางที่ 8 และแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ผลการดำเนินการด้านการวัดผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
ของเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

3. ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.1 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเดือนมกราคม 2559

สรุปได้ว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ตามโครงการในภาพรวม มีค่าร้อยละ 88.18 โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในระดับมากที่สุด ร้อยละ 97.47 รองลงมา ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม (ร้อยละ 96.11) ผู้เรียนกล้าแสดงออก (ร้อยละ 93.08) และผู้เรียนร่วมเสนอผลการเรียนรู้ของตนเอง (ร้อยละ 84.86) ดังตารางที่ 9

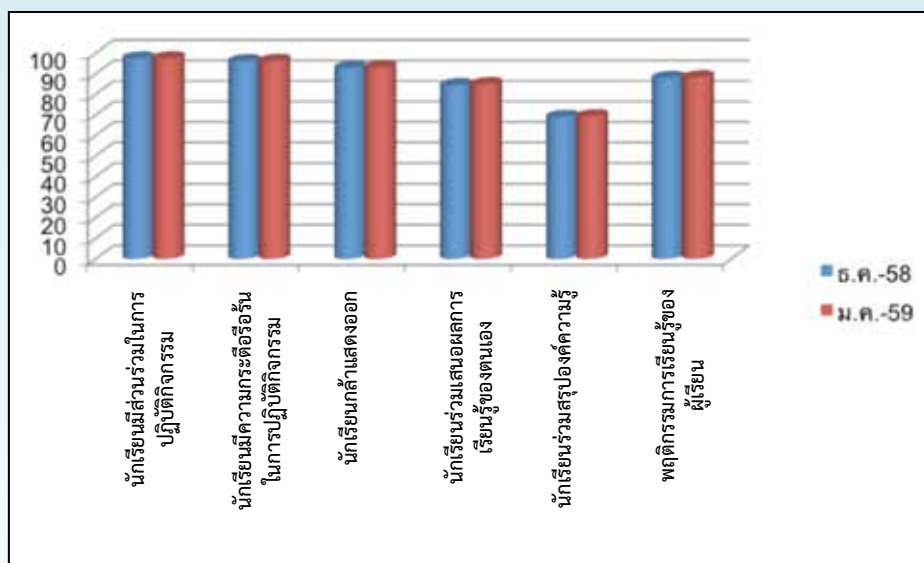
ตารางที่ 9 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน		
ประเด็น (N=1,618 โรงเรียน)	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	1,577	97.47
ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม	1,555	96.11
ผู้เรียนกล้าแสดงออก	1,506	93.08
ผู้เรียนร่วมเสนอผลการเรียนรู้ของตนเอง	1,373	84.86
ผู้เรียนร่วมสรุปองค์ความรู้	1,121	69.28
ภาพรวมผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน		88.18

3.2 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในเดือนธันวาคม 2558 และเดือนมกราคม 2559

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพิ่มขึ้นเกือบทุกประเด็น คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม กล้าแสดงออก และร่วมเสนอผลการเรียนรู้ของตนเอง ยกเว้นประเด็นผู้เรียนร่วมสรุปองค์ความรู้ ดังตารางที่ 10 แผนภาพที่ 5

ตารางที่ 10 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
ในเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

ประเด็น	ธันวาคม 2558 (N=1,464 แห่ง)	มกราคม 2559 (N=1,618 แห่ง)
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	97.34	97.47
ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม	95.97	96.11
ผู้เรียนกล้าแสดงออก	92.76	93.08
ผู้เรียนร่วมเสนอผลการเรียนรู้ของตนเอง	84.36	84.86
ผู้เรียนร่วมสรุปองค์ความรู้	68.92	69.28
ภาพรวมพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	87.87	88.18

แผนภาพที่ 5 ผลการประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
ในเดือนธันวาคม 2558 กับเดือนมกราคม 2559

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์นิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). รายงานสรุปผลการติดตามและ
รายงานความก้าวหน้าของ Smart trainer ในการนิเทศติดตามการจัด
กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ครั้งที่ 4 เดือนมกราคม 2559.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ถ่ายเอกสาร.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). สรุปผลการดำเนินงานโครงการ
“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558). กรุงเทพมหานคร:

ขอขอบคุณ ภาพประกอบบทความจาก

นางสาวอารมณ ชูโชติ

ครูโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อประดู่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง หนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ตอนที่ 1)

โดย นางสาวปริญญา ฤทธิไกร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอคุณสมบัติเบื้องต้นของหนังสือเรียน สภาพปัญหาและความต้องการการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย จุดอ่อนของหนังสือเรียนในปัจจุบัน สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ และผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนจากครู 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนในฉบับต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่ หนังสือเรียนในศตวรรษที่ 21

คุณสมบัติเบื้องต้นของหนังสือเรียน

ดร.สมพร จารุณัฐ ได้อธิบายคุณสมบัติของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียนเป็นหนังสือให้ความรู้ทางวิชาการที่มีความเป็นพิเศษต่างจากหนังสือวิชาการทั่วไป หนังสือเรียนเป็นตำราสำหรับให้นักเรียนศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใด ๆ หรือเกี่ยวกับสาระความรู้ในสาขาวิชา ในรายวิชา ในชั้นเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร

หนังสือเรียนต้องมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละชั้นเรียนในแต่ละภาคการเรียนหรือในแต่ละปี เนื้อหาสาระนั้นกล่าว

จะต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ระบุไว้ และมีลักษณะที่น่าเชื่อถือได้ว่า เมื่อนักเรียนศึกษาหนังสือเรียนแล้วจะเกิดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานดังกล่าว นอกจากนี้ หนังสือเรียนต้องมีเนื้อหาสาระเป็นจำนวนมากน้อยเหมาะสมกับคาบเวลาเรียน ที่กำหนดด้วย เช่นหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะต้องประกอบด้วย เนื้อหาสาระครบถ้วนเพียงพอที่จะทำให้ นักเรียนศึกษาจนบรรลุผลมาตรฐานการเรียนรู้ ภายในคาบเวลาเรียนที่กำหนดให้

2. ด้านเนื้อหาวิชา

หนังสือเรียนจะต้องนำเสนอเนื้อหาสาระที่ถูกต้องตามหลักวิชาในสาขานั้น ๆ เนื้อหามีความทันสมัย มีปริมาณมากน้อยพอเหมาะแก่การที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ และมีความสามารถตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงการที่ นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามที่ครูกำหนด เพื่อให้นักเรียน บรรลุมาตรฐานดังกล่าวภายในคาบเวลาเรียนที่มีด้วย เช่น ในวิชาภาษาไทย ซึ่งให้ ความสำคัญแก่การฝึกทักษะ ฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน หนังสือเรียนจะต้องเสนอเนื้อหา สาระในปริมาณพอเหมาะ ทั้งแก่การให้นักเรียนศึกษาเนื้อหา และเพื่อเวลาสำหรับการ ฝึกทักษะเพื่อบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละเรื่อง ตามคาบเวลาที่กำหนด

3. ด้านการเสนอเนื้อหา

หนังสือเรียนจะต้องเสนอเนื้อหาสาระโดยแบ่งเป็นหน่วย เป็นตอน หรือเป็นบท อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนค่อย ๆ ศึกษาเรียนรู้ ทั้งส่วนที่เป็นความรู้ ความคิด ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติไปในที่ละเรื่อง และบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ ในเรื่องนั้น ๆ เป็นลำดับไป การเรียงลำดับเนื้อหาสาระจะต้องมีความเหมาะสมตาม หลักวิชาและตามธรรมชาติของการเรียนรู้ เช่น วิชาภาษาไทย นักเรียนจำเป็นต้อง รู้จักรูปพยัญชนะ และเสียงของพยัญชนะก่อน แล้วจึงให้รู้จักรูปสระและเสียงของสระ

จากนั้นจึงเรียนเรื่องการประสมคำและอ่านคำ นักเรียนควรเรียนรู้เรื่องการอ่านคำและเขียนคำก่อนที่จะอ่านเขียนประโยค เป็นต้น นอกจากนี้ในการเสนอเนื้อหาแต่ละเรื่องจะต้องมีความสอดคล้องกันระหว่างหัวข้อเรื่องและเนื้อหาด้วย

4. ด้านส่งเสริมความเข้าใจ

ในฐานะที่หนังสือเรียนเป็นสื่อสำคัญต่อการเรียนรู้ในทุกสาระการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เนื้อหาสาระที่เสนอในหนังสือเรียนจำเป็นต้องชัดเจนและง่ายต่อการที่นักเรียนจะทำความเข้าใจ และสามารถเข้าใจได้โดยไม่ยากเกินไป การแบ่งเสนอเนื้อหาเป็นเรื่อง ๆ ทีละน้อย เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเอื้ออำนวยการเรียนรู้ของนักเรียน การนำเสนอเนื้อหาในหนังสือเรียนยังควรมีส่วนช่วยการทำความเข้าใจอื่น ๆ อีก เช่น ให้นักเรียนเข้าถึงจุดประสงค์ของการเรียนแต่ละเรื่อง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับนักเรียน ไม่ใช่ศัพท์ยากหรือศัพท์เทคนิคโดยไม่จำเป็น มีตัวอย่างประกอบ มีภาพประกอบ เช่น ในวิชาภาษาไทย ถ้าเสนอบทดอกสร้อยเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้นักเรียนอ่าน นอกเหนือจากจะต้องพิจารณาเลือกบทที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของนักเรียนที่จะเข้าใจเรื่องราวและความหมายของเรื่องได้ง่ายแล้ว หนังสือเรียนยังควรเสนอภาพประกอบเนื้อเรื่อง เพื่อช่วยให้เกิดรูปธรรม ช่วยทำความเข้าใจ และชี้้นำให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ด้วย รวมทั้งทำให้เรื่องที่อ่านน่าสนใจขึ้น เช่นเดียวกันถ้าเสนอข้อความที่เป็นร้อยแก้วเชิงสารคดีให้นักเรียนอ่าน ไม่ควรเสนอเรื่องที่ยาก ห่างไกลจากประสบการณ์ของนักเรียน เรื่องที่ยาวเกินไป ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถทำความเข้าใจของนักเรียน และอาจใช้บทนำเรื่องและสรุปเรื่องเพื่อช่วยนักเรียนจับสาระสำคัญของเรื่องได้ง่ายขึ้น พร้อมทั้งมีตัวอย่างประกอบคำอธิบาย และมีภาพประกอบด้วย

5. ด้านส่งเสริมการเรียนรู้การสอน

หนังสือเรียนในปัจจุบันได้รับการพัฒนาในด้านการนำเสนอเนื้อหาสาระ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ผู้เขียนหนังสือเรียนพยายามสร้างความสัมพันธ์กับผู้อ่าน พยายามลบข้อด้อยของหนังสือเรียนที่เป็นการสื่อสารทางเดียวให้น้อยลง ในเบื้องต้น ถ้าเนื้อหาสาระที่นำเสนอมีความชัดเจน จะทำให้ผู้อ่านมีการตอบสนองต่อหนังสือเรียน และผู้เขียนเป็นไปในทางที่ดี และอ่านด้วยความสบายใจ ผู้เขียนบางคนให้ความสำคัญ ต่อผู้อ่านยังใช้วิธีสนทนากับผู้อ่านผ่านตัวหนังสือโดยบอกให้ทราบถึงจุดประสงค์ใน การเขียน ประโยชน์ของสาระความรู้ ถามคำถามในขณะที่เสนอเนื้อหา หนังสือเรียนจึง มีคุณสมบัติส่งเสริมความเข้าใจในขณะอ่าน และช่วยชี้แนะครูซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่าง ผู้เขียนหนังสือและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย ตัวอย่างเช่น ในการ เสนอเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือบทใดบทหนึ่ง ผู้เขียนอาจให้คำอธิบายศัพท์ทางวิชาการ แยกไว้ต่างหากในตอนท้ายเรื่องหรือท้ายบทเพื่อช่วยในการอ่าน มีคำถามนำก่อนจะ อ่านเรื่อง หรือให้ไว้ตอนท้ายเรื่อง เพื่อช่วยให้สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ อาจมี การเสนอแนะกิจกรรมสำคัญ ๆ ไว้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับ เรื่องที่อ่านและศึกษาอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง อาจมีแบบฝึกหัดตอนท้ายบทเพื่อทดสอบ ความเข้าใจหรือเพื่อฝึกทักษะ และอาจเสนอรายชื่อหนังสือหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อ กระตุ้นความสนใจและการศึกษาค้นคว้า เป็นต้น

หนังสือเรียนภาษาไทยต้องพัฒนาให้เป็นสื่อที่แนะนำการเรียนการสอนได้ เช่น ในการสอนเรื่องประโยคในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือประถมศึกษาปีที่ 2 หนังสือเรียน อาจแสดงตัวอย่าง คำหรือกลุ่มคำทั้งที่เป็นประโยคและไม่เป็นประโยค พร้อมกับภาพ ประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายเกี่ยวกับคำหรือกลุ่มคำนั้น ๆ คละกันหลายตัวอย่าง ให้นักเรียนสังเกตความแตกต่าง และให้จัดแยกคำหรือกลุ่มคำที่ไม่เป็นประโยคไว้ กลุ่มหนึ่ง ที่เป็นประโยคว่าอีกกลุ่มหนึ่ง ให้นักเรียนสังเกตและบอกความแตกต่างระหว่าง กลุ่มคำทั้งสองกลุ่มนี้ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องประโยคที่ประกอบด้วยส่วนผู้กระทำ และส่วนการกระทำ การนำเสนอเช่นนี้ในหนังสือเรียน นักเรียนและครูใช้หนังสือเรียน

ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกัน ครูเป็นผู้ชี้แนะวิธีการเรียน วิธีทำความเข้าใจ และวิธีหาข้อสรุปให้แก่นักเรียน ครูใช้รูปแบบการนำเสนอเรื่องประโยคในหนังสือเรียน นำไปสู่กิจกรรมการเรียน และช่วยสรุปให้เป็นหลักการหรือความรู้จากสิ่งที่นักเรียน ทำความเข้าใจด้วยตนเองจากการสังเกต เปรียบเทียบ หาความแตกต่าง นอกจากนี้ ครูภาษาไทยสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องประโยคได้ดีขึ้น โดยเพิ่มตัวอย่างในแบบ ฝึกหัด เพื่อย้ำความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับประโยค รวมถึงการฝึกให้แต่งประโยค ด้วยตนเอง

สภาพปัญหาและความต้องการการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2558 – 2563) ในเรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด เป้าหมายคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 โดยมียุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปฏิรูปการเรียนการสอน 2) ปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพ 3) การปฏิรูป ระบบบริหารจัดการ

การปฏิรูปหลักสูตร ตำราและหนังสือเรียนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการปฏิรูป การเรียนการสอน โดยมีแนวดำเนินการปรับปรุงตำราเรียนให้ทันสมัย รวมทั้ง การปฏิรูปสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยมีแนวดำเนินการ ผลิตและจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพียงพอและส่งเสริมให้มีการใช้สื่ออย่าง คุ่มค่า เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาดำเนินงานโครงการพัฒนาหนังสือเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน เมื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสร็จครบทุกชั้นแล้วและตระหนักว่าหนังสือเรียนมีความสำคัญในการจัดการ เรียนการสอน จึงเห็นสมควรปรับปรุงหนังสือเรียนตามกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้จากเอกสารทาง วิชาการ เอกสารวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ ศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบกับตัวอย่างหนังสือเรียนต่างประเทศ

2. ศึกษาวิเคราะห์หนังสือเรียนฉบับกระทรวงศึกษาธิการ 5 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่จัดพิมพ์แล้วเสร็จและใช้ในสถานศึกษาแล้ว ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ

3. การจัดประชุมปฏิบัติการ 4 ครั้ง ได้แก่

- การจัดประชุมปฏิบัติการ เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ การใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ”

- การประชุมปฏิบัติการ “กำหนดรูปแบบโครงร่างหนังสือเรียนฉบับกระทรวงศึกษาธิการ”
- การประชุมปฏิบัติการ “จัดทำโครงสร้างหนังสือเรียนฉบับกระทรวงศึกษาธิการ”
- การจัดประชุมสัมมนาสำนักพิมพ์ เรื่อง “การพัฒนาหนังสือเรียนและระบบการตรวจประเมินคุณภาพหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดฉบับเอกชน”

ผลจากการประชุมปฏิบัติการ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้แก่ ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ Road map การพัฒนาหนังสือเรียน แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ คุณลักษณะของหนังสือเรียน และรูปแบบการพัฒนาหนังสือเรียนในบริบทของประเทศไทย แนวคิดหลักโครงสร้างหนังสือเรียน ตัวอย่างการพัฒนาการออกแบบบทเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 4 และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

จุดอ่อนของหนังสือเรียนในปัจจุบัน

ในส่วนของนักวิชาการ รองศาสตราจารย์ทิศนา แคมมณี ได้วิเคราะห์จุดอ่อนบางประการจากหนังสือเรียน ที่ควรพัฒนา สรุปได้ดังนี้

1. **ข้อเท็จจริง (factual knowledge)** มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ผิดพลาด ไม่เพียงพอต่อการสร้างความคิดสำคัญ ไม่ชัดเจนว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริงอะไรเป็นข้อคิดเห็น ไม่ชัดเจนว่าอะไรสำคัญที่สุดที่จำเป็นต้องรู้ หรือควรรู้ หรือรู้ได้ก็ดี ขาดตัวอย่างลำดับการนำเสนอไม่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ฯลฯ

2. **ความคิดรวบยอด (conceptual knowledge)** ขาดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดไม่ตรงประเด็นโดยมีการนำสิ่งที่มาประกอบอย่างอื่นมาใช้เป็นแนวความคิดสำคัญ ความคิดรวบยอดไม่สมบูรณ์ ขาดตัวอย่างที่หลากหลายซึ่งจะช่วยให้ครอบคลุมความคิดรวบยอด ฯลฯ

3. **ความรู้ที่เป็นขั้นตอน (procedural knowledge)** ขาดความชัดเจนในความหมายและวัตถุประสงค์ของกระบวนการ ขาดความชัดเจนในขั้นตอน ไม่รัดกุม ติความได้หลายอย่าง ขาดการชี้แจงเหตุผลของการกระทำ ไม่ได้ให้เทคนิค หรือกลวิธีในการกระทำ ฯลฯ

4. **การพัฒนาทักษะ (process skills development)** ให้ความรู้ในการลงมือทำไม่ชัดเจนและละเอียดพอ ขาดการพัฒนาความเข้าใจในเหตุผลของการกระทำ ขาดตัวแบบที่ดีใช้เวลาในการฝึกน้อยไป ไม่เพียงพอ ขาดการให้ข้อมูลป้อนกลับ ขาดการให้แรงเสริม ฯลฯ

5. **การสร้างลักษณะนิสัย (character building)** การพัฒนาลักษณะนิสัย สอนเหมือนการให้ความรู้ สิ่งที่สอนไม่กระชับความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียน ไม่มีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน เป็นเรื่องไกลตัว ขาดตัวแบบที่ดี คำถามแตกย่อย ไม่รู้ว่าจะอะไรคือคำถามสำคัญ ฯลฯ

6. **วิธีการนำเสนอ เป็นแบบนิรนัย (deductive)** วิธีการใช้เหตุผลจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อยเป็นส่วนใหญ่ ขาดแบบอุปนัย (inductive) วิธีการใช้เหตุผลจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม วิธีการไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่ท้าทาย เนื้อหาอัดแน่นจนเกินไป ไม่มีจุดเน้น ฯลฯ

7. การตรวจสอบความเข้าใจ วิธีการตรวจสอบไม่หลากหลาย ไม่ตรวจสอบในจุดที่สำคัญ ฯลฯ

8. การประยุกต์/ใช้ความรู้ ขาดสถานการณ์หลากหลายแตกต่างกันที่ให้ผู้เรียนประยุกต์/ใช้ความรู้ สถานการณ์ให้เป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่มีความหมายต่อผู้เรียน ฯลฯ

สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการใช้หนังสือเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ

ต่อไปนี้เป็นสรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ จากผู้เรียบเรียงสื่อการเรียนรู้และครูผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ จำนวน 118 คน จากการประชุมปฏิบัติการ มีดังนี้คือ

1. รูปแบบ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ใช้งานง่าย มีการนำเสนอที่ไม่ซับซ้อน น่าสนใจ ออกแบบรูปเล่ม ภาพประกอบให้สวยงาม เพื่อดึงดูดให้เกิดการเรียนรู้ ควรเป็นชุดสื่อการเรียนรู้ประกอบด้วยหนังสือ แบบฝึกหัด และแนะนำแหล่งการเรียนรู้อื่นในรูปแบบซีดี ซีดีรอม เว็บไซต์ สำหรับผู้ใช้ (ครูและนักเรียน) เพื่อเป็นช่องทางสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาเนื้อหาในสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าที่ถูกต้อง มีคู่มือการใช้สำหรับครูและนักเรียน หรืออาจให้นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้ให้มีหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สถานศึกษาได้เลือกใช้ตามความพร้อมของระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก สื่อการเรียนรู้ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นที่พึ่งของตนเอง ได้สัมผัสกับโลกของความจริงผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหากระบวนการเรียน ให้มีโอกาสนับรู้ทักษะชีวิต วัฒนธรรม ทักษะการคิด สามารถเข้าใจโลกและปรับตัวในสังคมยุคปัจจุบัน มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นทักษะกระบวนการ มโนทัศน์และเจตคติที่ต้องการให้เกิด

3. การนำเสนอเนื้อหา ทุกบทควรมีบทสรุปที่น่าสนใจ เช่น สรุปด้วยแผนผัง แผนภูมิ กิจกรรม ประกอบด้วยคำถามเน้นทักษะกระบวนการคิด

4. ผู้จัดทำ ควรมีการพัฒนาผู้เขียนสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหนังสือเรียน เช่น ร่วมสร้างหนังสือเรียนที่มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปใช้ได้ ควรปรับปรุงกระบวนการผลิต โดยกำหนดให้มีนักวิชาการฝ่ายต่าง ๆ เช่น นักจิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา นักออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยี นักวิชาการศึกษาผู้รับผิดชอบเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน และครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ใช้สื่อนั้นด้วย ร่วมมือกันจัดทำสื่อการเรียนการสอน

5. การใช้สื่อการเรียนรู้ เมื่อจัดทำหนังสือเรียนต้องมีการฝึกอบรมการใช้สื่อการเรียนรู้ให้ครูผู้สอน และสร้างความเข้มแข็งในการเลือกใช้หนังสือเรียนได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ให้แก่เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ให้มีความรู้ในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมทางสังคม

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนจากครู 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้

นอกจากนี้ รศ.ดร.จินตนา สราวุธพิทักษ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ข้อคิดเห็นของครูเกี่ยวกับตำราเรียน

จำนวนโรงเรียนที่สัมภาษณ์ 10 โรงเรียน

จำนวนจังหวัดที่สัมภาษณ์ 7 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น ระยอง นครราชสีมา นครศรีธรรมราช เชียงราย

จำนวนครูที่สัมภาษณ์ 30 คน จาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ

ตำราเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ข้อดี

1. หนังสือมีเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง

2. หนังสือมีสีสันสวยงาม น่าใช้ รูปภาพชัดเจน เหมาะกับระดับชั้น เด็กได้เห็นภาพที่ใกล้ความจริงดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดี

3. มีกิจกรรมคิดวิเคราะห์สอดคล้องกับเนื้อหาให้ปฏิบัติ
4. บางสำนักพิมพ์แยกหนังสือตามวิชา เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภูมิศาสตร์ หนังสือไม่ได้อยู่ในเล่มเดียวกัน ทำให้ยากต่อการอ่าน
5. เนื้อหาหลากหลายสอดคล้องแทรกข้อคิด

ข้อควรปรับปรุง

1. มีเนื้อหามากเกินไป/น้อยเกินไป
2. ไม่มีกิจกรรมสอดแทรก ไม่เน้นการปฏิบัติ ไม่พัฒนาการคิด
3. ภาพไม่ชัดเจน บางที่ไม่มีภาพทำให้น่าเบื่อ
4. มีเนื้อหาที่ไม่ตรงตามการสอน ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ครูต้องค้นคว้าเพิ่ม
ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครู
5. หนังสือดูเลเยก หนังสือฉีกขาดง่าย

ในฉบับต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การผสมผสานเนื้อหาและแนวคิดทฤษฎีด้านการสอน การออกแบบหนังสือเรียนควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีทันสมัยปัจจุบัน

ขอขอบคุณภาพประกอบบทความ หน้า 16 หน้า 21 และหน้า 29

นางสายนัยน์พร พญาชน ครูโรงเรียนวัดยกระบัตร์ (ชูปราษณ์นุสรณ์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2556). **เทคนิคการเขียน/การนำเสนอเนื้อหาตำราเรียน**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการกำหนดรูปแบบโครงสร้างหนังสือเรียน ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ 29 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2556. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร จารุณัฐ. (2556). **หลักการจัดทำและลักษณะของหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการกำหนดรูปแบบโครงสร้างหนังสือเรียน ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ 29 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2556. ถ่ายเอกสาร.

โรงเรียนสุขภาวะตอบโจทย์ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

โดย นายกัมพล เจริญรักษ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

เยาวชนในวัยเรียนแทบทั้งหมดอยู่ในระบบโรงเรียน การปลูกฝังเรื่องสุขภาวะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงเป็นโอกาสที่ดียิ่งที่จะหล่อหลอมเยาวชนของประเทศให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาวะเมื่อเติบโตขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือโรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อ สร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณ และปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

“โรงเรียนสุขภาวะ” เป็นโจทย์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนบ้านทุ่งยาว คำโปรย เนื่องจากทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างนักเรียนเก่งที่มีความสามารถในการแข่งขัน มีการประเมินต่าง ๆ ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัดคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครู จนมองข้ามเจตจำนงทางการศึกษาที่เราต้องการคือ “พลเมืองที่มีความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคม และมีความสามารถเชิงการแข่งขันในโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุขภาวะในปี พ.ศ. 2556 ในรุ่นที่ 1 ปัจจุบันมีโรงเรียนสุขภาวะ 68 โรงเรียนทั่วประเทศ ที่ได้ปรับหลักสูตรการเรียน

การสอน โดยลดชั่วโมงวิชาการ เพิ่มการเรียนรู้มานานกว่า 3 ปี นักเรียนจะเรียนวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ ใน 3 คาบ วิชาเรียนช่วงเช้า และช่วงบ่ายจะเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) จำนวน 2 ชั่วโมง หลังจากนั้นแต่ละโรงเรียนจะมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามบริบทของแต่ละโรงเรียน และตามความสนใจอยากเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การเกษตร ปลูกผัก ดำนา งานอาชีพ การสานตะกร้า การเลี้ยงสัตว์ การทำขนม เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ เสริมทักษะการใช้ชีวิตในสังคม ไม่เครียด ได้ลงมือทำจริง ๆ โดยพบว่านักเรียนมีสมาธิ กล้าแสดงออกมากขึ้น มีความสุขที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานจริง ๆ และจะเลิกเรียนเวลา 16.00 น. เหมือนโรงเรียนทั่วไป

**ตารางเรียนของนักเรียน
เน้นพัฒนาปัญญาภายใน
และปัญญาภายนอกแบบควบคู่**

ก่อนเริ่มเรียนจึงมีกิจกรรมจิตศึกษา ฝึกคิด ฝึกสติ ฝึกสมาธิให้นักเรียน รู้ตนเอง ให้เกียรติผู้อื่น กล้าพูดกล้าแสดงออก ผ่อนคลายและสอดแทรกวิชาต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ หลังเริ่มทดลองปรับกิจกรรมการเรียนรู้สร้างวิถีชุมชนในโรงเรียน สามารถปรับลด ชั่วโมงเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้ให้กับนักเรียนและสอนอย่างใกล้ชิด มาตลอด 3 ปี พบว่านักเรียนมีสมาธิ สร้างสรรค์และกล้าแสดงออกมากขึ้น ที่สำคัญผลคะแนนทดสอบทางการศึกษา O-NET ของนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้แล้วการเรียนรู้ทักษะชีวิตพื้นฐาน และทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร เกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ จะพบว่านักเรียนได้เรียนรู้ทักษะชีวิตที่แท้จริงตั้งแต่อยู่ในรั้วโรงเรียน

เปรียบเทียบแนวทางการรับตารางเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. กับตารางเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำปาย จังหวัดศรีสะเกษ

ช่วงเวลา	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำปาย จังหวัดศรีสะเกษ	
	เวลา/กิจกรรม	ใช้เวลา	เวลา/กิจกรรม	ใช้เวลา
ช่วงเช้า			08.30 – 09.00 น. จัดศึกษา (ส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดภายใน)	30 นาที
	08.30 น. – 11.30 น. จัดให้เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเรียนเนื้อหาสาระภาควิชาการ	3 ชั่วโมง	09.00 – 12.10 น. เรียนวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และทักษะสุขภาพ หมายเหตุ เวลา 11.00 -11.10 นักเรียนพักเข้าห้องน้ำ ผ่อนคลาย อริยาบถ	3 ชั่วโมง
พักกลางวัน	11.30 น. – 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน	1 ชั่วโมง	12.10 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน	50 นาที
ช่วงบ่าย			13.00 – 13.10 น. แปร่งฟัน	10 นาที
			13.10 – 13.25 น. กิจกรรมผจญภัย/ Body scan	15 นาที
	12.30 น. – 14.30 น. - จัดให้เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และภาคปฏิบัติ - กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร	2 ชั่วโมง	13.25 – 15.25 น. บูรณาการแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปศึกษา - กิจกรรมลูกเสือ (ทุกวันพุธ) Sport day (ทุกวันพฤหัสบดี) - AAR : นักเรียนกับครู (ทุกวันศุกร์)	2 ชั่วโมง
	14.30 น. – 15.30 น. ปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	1 ชั่วโมง	15.25 – 16.00 น. กิจกรรมฝึกทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ	35 นาที

สอนให้นักเรียนเรียนรู้การใช้ชีวิต เตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คนล่าสุด

เพื่อให้เห็นตัวอย่างชัดเจนจึงจะยกตัวอย่างตารางเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปรย จังหวัดศรีสะเกษ เปรียบเทียบกับแนวทางการปรับตารางเรียนจากคู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558: 19)

จากตารางเปรียบเทียบเวลาเรียนข้างต้นพบว่า ช่วงเช้าของแนวทาง การปรับตารางเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้เวลาวันละ 3 ชั่วโมง โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปรย ช่วงเช้า เรียนวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ใช้เวลาวันละ 3 ชั่วโมง ช่วงบ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และภาคปฏิบัติ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งจัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร ใช้เวลาวันละ 2 ชั่วโมง โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปรยเรียนแบบบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) ในรายวิชาที่เหลือจากช่วงเช้า ใช้เวลาวันละ 2 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบเวลาของโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปรยแล้วใช้เวลาเท่ากันกับนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งช่วงเช้าและช่วงบ่าย

แต่ที่โรงเรียนสุขภาวะมีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่ว ๆ ไปในประเทศไทยคือ มีกิจกรรมที่เรียกว่า “จิตศึกษา” เพื่อพัฒนาปัญญาภายใน ก่อนเรียนในช่วงเช้า 30 นาที และก่อนเรียนในช่วงบ่ายอีกประมาณ 15-20 นาที ซึ่งถือเป็น “กิจกรรมเพิ่มเวลารู้” ที่เน้นการปฏิบัติจริงของครูกับนักเรียนร่วมกัน และถ้านำมานับรวมกันกับกิจกรรมฝึกทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (กิจกรรมเพิ่มเวลารู้) ใช้เวลาประมาณ 1.20 ชั่วโมงต่อวัน จากการเปรียบเทียบข้อมูลข้างต้นเพื่อให้เห็นว่า โรงเรียนสุขภาวะตอบโจทย์ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ก่อนการประกาศนโยบาย 3 ปี

ผลการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนสุขภาวะนี้ สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยเริ่มต้นจากการเปิดใจนำไปสู่การปรับแนวคิดทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้ร่วมมือกัน ตั้งเป้าหมายร่วมกันและดำเนินการอย่างมุ่งมั่นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ทำจนเกิดผลดีมาแล้วและมีผลการวิจัยสนับสนุน สามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยร่วมมือกันดำเนินการทั้งโรงเรียน

มีการทบทวนหลังการปฏิบัติเป็นประจำ (After Action Review : AAR) และนำผลการปฏิบัติของแต่ละคน แต่ละชั้น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและนำไปปรับปรุงต่อยอดอยู่เสมอ ในลักษณะของการทำไป ปรับปรุงไป พัฒนาไป มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนจนเป็นวิถีของโรงเรียนหรือวัฒนธรรมขององค์กรของโรงเรียนต่าง ๆ

ซึ่งในที่สุดนอกจากจะประสบความสำเร็จในการทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขแล้ว ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนก็ได้รับความสุขจากการทำงานหนักในการเปลี่ยนแปลงนี้

เมื่อดำเนินการพัฒนาโรงเรียนไประยะหนึ่งอย่างมีแบบแผน มีการชี้้นำให้เปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการเรียนการสอนไปจากเดิมและเสริมด้วยนวัตกรรมการทำงานร่วมกันอย่างมีอาชีพ การจัดกิจกรรมทบทวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของครูและการสร้างเครือข่ายข้ามกลุ่ม ข้ามโรงเรียน จนถึงเครือข่ายทั่วประเทศ เป็นการเสริมสร้างให้เกิดพลังขึ้นจากการลงมือทำที่หน้างานของแต่ละโรงเรียนตามบริบทของตนเองจริง ๆ

เพราะไม่มีใครรู้จักครูมากกว่า

ผู้บริหารโรงเรียน

ไม่มีใครรู้จักนักเรียนมากกว่าครูประจำชั้น

ทำให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการภาคภูมิใจ

โดยสะท้อนให้เห็นได้จากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยากเรียน มีความสนุกสนานตามวัยในขณะเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนกล้าแสดงออกในสิ่งที่แตกต่างจากเพื่อน มีความไว้วางใจที่มีต่อครูมากขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ในขณะที่ครูใจเย็นลงยอมรับฟังนักเรียนอย่างตั้งใจ ครูมีใจจดจ่ออยู่กับงานออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นไปในทางบวกมากกว่าเดิม ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในพฤติกรรมของลูกหลานและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้นกลายเป็นเครือข่ายในชุมชนของตนเอง โรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชุมชนของแต่ละโรงเรียน

อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้หรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผลสะท้อนกลับที่สำคัญ

ในโรงเรียนสุขภาวะคือผู้เรียนมีความสุข
ทำให้ครูมีความสุข เกิดกำลังใจและแรงพลัก
ที่จะพัฒนาผู้เรียน กลายเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้และชุมชนพึงพอใจ

กิจกรรมเพิ่มเวลา

โรงเรียนสุภาพะได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทุกคนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ซึ่งการจัด “กิจกรรมเพิ่มการเรียนรู้” ที่เน้นกิจกรรม 2 ด้าน คือ

1) **จิตศึกษา** ซึ่งจะมีกิจกรรมมุ่งให้เกิดสติ เพื่อให้นักเรียนกลับมารู้ตัวรู้เท่าทันอารมณ์ว่าควรหยุดหรือจะทำกิจกรรมนั้นต่อไป เช่น การบริหารสมอง (Brain Gym) โยคะ กิจกรรม Body scan เพื่อลดความถี่ของคลื่นสมองของนักเรียนก่อนการเรียนรู้ กิจกรรมเล่าเรื่องจากภาพ โรงเรียนสุภาพะทั้งหมดจะทำกิจกรรมศึกษา 2 ช่วงคือ ช่วงเข้าก่อนเริ่มเรียนวิชาหลักและช่วงบ่ายก่อนเริ่มเรียนบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตารางเขียน ป.4 ภาคเรียนที่ 1/58

วัน	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities			ทักษะการคิด Intellectual Qualities (1-4)				ทักษะชีวิต Life Skills	ทักษะการเขียน Intellectual Qualities, Physical Qualities, 1-3 & 1-2			คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities, Can Do	
	1-1	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	1-7		1-8	1-9	1-10	1-11	1-12
จ	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-1)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-2)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-3)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-4)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-5)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-6)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-7)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-8)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-9)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-10)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-11)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-12)	คุณลักษณะ Character and Spiritual Qualities (1-13)
อ													
พ													
พฤ													
ศ													

2) ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย มีกลุ่มอาชีพเพื่อฝึกทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เช่น ทำతోชีเมนต์ กระเป๋านำใช้ พรมเช็ดเท้า เลี้ยงปลาตก ห้องเรียนชาวนา เกษตรปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

เอกสารอ้างอิง

สภานิติบัญญัติไทยที่วชิร 3 อ.ส.ม.ท. (29 กันยายน 2558).

โรงเรียนนำร่องตามนโยบายลดเวลาเรียน. (รายการเพียงวันทันเหตุการณ์).

กรุงเทพฯ. <http://goo.gl/xWtqVp>

สภานิติบัญญัติไทยที่วชิร 3 อ.ส.ม.ท. (23 กันยายน 2558).

ศธ.ตั้งเป้า ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ นำร่อง 3,500 โรงเรียนทั่วประเทศ.

(รายการเรื่องเด่นเย็นนี้). กรุงเทพฯ. <http://goo.gl/fkOVPC>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ชนพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). คู่มือบริหารจัดการ

เวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Schedule (ตารางเรียน) Prathomsuksa 6													
Days	นิเทศภาคใน (L.Q. and S.Q.)			นิเทศภาค Intellectual Quotient (I.Q.)				พักกลางวัน	นิเทศภาค Intellectual Quotient (I.Q.)			นิเทศภาคใน (L.Q. and S.Q.)	
	07.10h - 08.10h	08.10h - 09.00h	09.00h - 10.00h	10.00h - 11.00h	11.00h - 11.10h	11.10h - 12.10h	13.10h - 13.30h		13.30h - 14.25h	14.25h - 15.25h	15.25h - 16.00h	16.00h - 16.30h	
Monday	วิชาภาษาไทย (ภาษาไทย 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189												

การบูรณาการทักษะการคิด
กับการจัดการเรียนการสอนด้านการเขียน :
โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาเชิงคิด ประเทศสิงคโปร์

โดย นางสาวอังคณา พิวเกลี้ยง
นักวิชาการศึกษา
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากบทความในวารสารวิชาการปีที่ 18 ผู้เขียนนำเสนอเกี่ยวกับ ความจำเป็น แนวคิด และกระบวนการดำเนินงานที่โรงเรียนประถมศึกษาชังคัต (Changkat Primary School) ประเทศสิงคโปร์ นำมาใช้ในการบูรณาการทักษะการคิดกับการจัดการเรียนการสอนอ่าน และเขียน การปูพื้นฐานแนวคิดและพฤติกรรมเบื้องต้นที่ส่งเสริมทักษะและพฤติกรรม การคิดในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน จากนั้น เป็นการบูรณาการทักษะและพฤติกรรมการคิดกับการจัดการเรียนการสอนวิชาการอ่าน จับใจความ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของโรงเรียนแห่งนี้ โดยผู้เขียนได้มีโอกาสสังเกต การสอนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ในฉบับนี้ผู้เขียนขอแนะนำการบูรณาการทักษะและพฤติกรรมการคิดกับการ จัดการเรียนการสอนด้านการเขียน โดยผู้เขียนได้มีโอกาสสังเกตการสอนในชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

การบูรณาการทักษะและพฤติกรรมการคิดกับวิชาการเขียน

การสังเกตการสอนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นี้ผู้เขียนได้ เข้าไปสังเกตการสอนในด้านการเขียนเล่าเรื่อง (Narrative writing) โดยในชั้นเรียนนี้ ได้บูรณาการทักษะและพฤติกรรมการคิดตามหลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’ (Habits of Mind) ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะด้านการคิดอย่างเป็นอิสระ (Thinking Interdependently) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีกับสถานการณ์ใหม่ (Applying Past Knowledge to New Situations) การตั้งคำถามและการนำเสนอปัญหา (Questioning and Problems Posing)

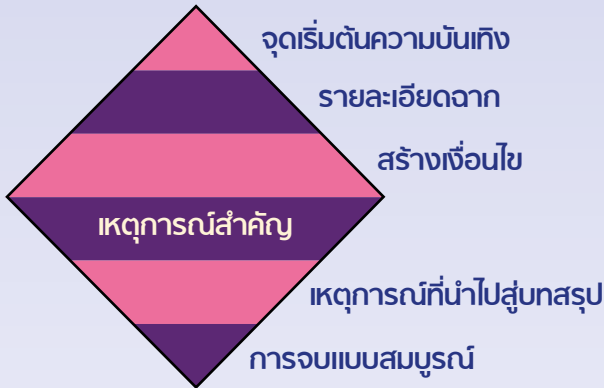
ร่วมกับกรอบแนวทาง การเขียนเล่าเรื่องที่เรียกว่า Narrative Writing Diamond ของบาร์บารา มาริคอนดา (Barbara Mariconda) และกลยุทธ์การวางแผนการเขียน ที่เรียกว่า SPACE ของคาเรน อาร์ แฮร์ริสและสตีฟ เกรแฮม (Karen R. Harris & Steve Graham) รวมทั้งเป็นการเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับการเขียน

กลยุทธ์ SPACE (Graham; & Harris. 2005) เน้นการสอนให้นักเรียน ‘คิดแบบ นักเขียน’ และเรียนรู้ ‘วิธีการเขียนแบบนักเขียน’ ช่วยให้นักเรียนกำหนดองค์ประกอบ สำหรับเรื่องที่จะเขียน ประกอบด้วย

- ฉาก (setting) เป็นการแนะนำเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่ ตัวละคร สิ่งแวดล้อม และเวลา ในการเขียนจะต้องเปิดเรื่องให้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน
- วัตถุประสงค์ (purpose) โดยการสร้างเงื่อนไข หรือกระตุ้นให้เนื้อเรื่อง ดำเนินไปอย่างน่าสนใจ คำถามที่ควรคำนึงถึงคือ จะเริ่มต้นเหตุการณ์ในเรื่องอย่างไร อะไรคือปัญหาหรือประเด็นที่นำไปสู่เหตุการณ์ในเรื่อง
- เหตุการณ์หลักของเรื่อง (action) หรือสิ่งที่ตัวละครทำเพื่อให้ได้ผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ คำถามที่ควรคำนึงถึงคือ จะทำอะไรให้เหตุการณ์คลี่คลาย
- ผลสรุป (conclusion) หรือเหตุการณ์ที่นำไปสู่ทางออกหรือข้อสรุป คำถาม ที่ควรคำนึงถึงคือ จะจบเรื่องได้อย่างไร เหตุการณ์หลักของเรื่องจะคลี่คลายหรือหาข้อสรุปได้อย่างไร
- อารมณ์ (emotions) และการตอบสนองของตัวละครหลักที่มีต่อเหตุการณ์ สำคัญต่าง ๆ ในเรื่อง

จะเริ่มต้นเหตุการณ์ในเรื่องอย่างไร ?
อะไรคือปัญหาหรือประเด็นนำไปสู่
เหตุการณ์ในเรื่อง ?

กรอบแนวทางการเขียนเล่าเรื่อง Narrative Writing Diamond (Mariconda; & Auray. 2004) มีองค์ประกอบ คือ

- จุดเริ่มต้นความบันเทิง (Entertaining Beginning) การเปิดเรื่องต้องดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้อยากอ่าน
มีเทคนิคการเขียนคือใช้เหตุการณ์ที่ตัวละครทำบางสิ่งบางอย่างที่น่าจดจำ หรือ บทสนทนาของตัวละครหลัก หรือความคิดหรือคำถามของตัวละครหลัก หรือเสียงเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เช่น บুম ตึง เป็นต้น
- รายละเอียดฉาก (Description of Setting) เป็นการอธิบายฉากสำคัญ ตัวละครสำคัญ หรือสิ่งของ

อาจใช้เทคนิคการอธิบายให้ผู้อ่านมองเห็นภาพหรือเข้าใจรายละเอียดผ่านความคิด มุมมองของตัวละครสำคัญ

- **สร้างเงื่อนไขหรือกระตุ้นให้เรื่องดำเนินไปอย่างน่าสนใจ (Building Suspense)** สร้างความรู้สึกให้ผู้อ่านคาดหวัง ห่วงใย สงสัย

อาจใช้เทคนิคให้ตัวละครสงสัยและตั้งคำถามขึ้นในใจ หรือใช้คำอ้างอิงแทนการกล่าวถึงชื่อตัวละคร หรือสิ่งของนั้นตรง ๆ หรือใช้เทคนิคสร้างเงื่อนไขกระตุ้นประสาทสัมผัสของผู้อ่านให้รู้สึกสงสัย สนใจเหตุการณ์

- **เหตุการณ์สำคัญ (The MAIN EVENT)** หรือจุดวิกฤตสูงสุดของเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของเรื่อง ได้แก่ ปัญหา ความขัดแย้ง หรือการผจญภัย

มีเทคนิคคือ เล่าเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร ขยายความฉากหรือเหตุการณ์เป็นภาพเคลื่อนไหวช้า ๆ หรืออธิบายสิ่งที่ตัวละครเห็น หรือได้ยิน รู้สึก หรือความคิด เป็นสิ่งที่ตัวละครสงสัยหรือกังวล ความรู้สึกของตัวละคร บทสนทนา หรือคำอูทานของตัวละคร เสียดประกอบ

- **เหตุการณ์หรือการกระทำที่นำไปสู่บทสรุป (Action leading to Conclusion)** ปัญหาได้รับการแก้ไข หรือการผจญภัยสิ้นสุดลง

- **การจบแบบสมบูรณ์ (Extended Ending)** เป็นตอนจบสุดท้ายของเรื่อง เป็นการสรุปความคิด ความรู้สึก ความทรงจำ ความปรารถนา ของตัวละครหลักที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ

กระบวนการและเนื้อหาที่สอน

ครูเริ่มสอนวิชา
การเขียนเล่าเรื่อง
โดยอธิบาย
ให้นักเรียนเข้าใจ
กรอบการเขียน
ตามโมเดล
ที่เรียกว่า Narrative
Writing Diamond

ครูให้นักเรียนมานั่งที่พื้นรวมกันหน้าชั้นเรียน และเริ่มอธิบายกรอบแนวทางการเขียนเล่าเรื่องที่เรียกว่า Narrative Writing Diamond ให้กับนักเรียนทั้งชั้น

ในการสังเกตการสอนในครั้งนี้ อยู่ในช่วงระหว่างที่ครูสอนในส่วนของการเปิดเรื่อง และส่วนของการขยายความรายละเอียด

การเปิดเรื่อง หรือที่โมเดล Narrative Writing Diamond เรียกว่า **จุดเริ่มต้นความบันเทิง** (Entertaining Beginning) ซึ่งต้องเขียนให้น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ทันที ไม่น่าเบื่อ เป็นต้น โดยครูนำตัวอย่างการเปิดเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กหลากหลายเรื่องมาแสดงให้นักเรียนดู จากนั้นครูนำใบงานฉายขึ้นเครื่องฉายทาบแสงและกล่าวว่าเมื่อก่อนนักเรียนอาจเคยเขียนเปิดเรื่องแบบนี้ แต่ว่าการเขียนแบบนี้ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ใช่ว่าใช่ ๆ กันทำให้น่าเบื่อ นักเรียนควรเชื่อมโยงงานเขียนกับเรื่องหรือหนังสือที่เคยอ่าน และตั้งคำถามสำคัญถามตนเองว่า

- จากงานเขียนประเภทที่ฉันจะเขียนนี้มีหนังสือเล่มใดที่ฉันเคยอ่านมาก่อนบ้าง ที่เขียนในแนวทางเดียวกัน

- ผู้เขียนนั้นใช้ลีลา ถ้อยคำ สำนวน หรือประโยคใดในการเริ่มต้นประโยคสำหรับเปิดเรื่องได้อย่างน่าสนใจบ้าง

- การที่จะทำให้งานน่าสนใจและทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินมักตามมาด้วยคำถามที่ว่า ตัวละคร (character) ทำอะไรบางอย่างที่น่าจดจำและทำไมถึงทำแบบนั้น ตัวละครใช้บทสนทนาอย่างไร หรือผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครหลักมีความคิดอย่างไรเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดหรือพฤติกรรมของตัวละครหลักนั้น เป็นต้น

ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูบูรณาการทักษะและพฤติกรรมความคิดตามหลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’ ในด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีกับสถานการณ์ใหม่ และเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับการเขียน

ต่อจากนั้นครูนำใบงานของนักเรียนบางคนให้นักเรียนทั้งชั้นดูร่วมกัน ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่างานเขียนนี้เปิดเรื่องด้วยอะไร (เช่น เปิดเรื่องด้วยชื่อตัวละคร เปิดเรื่องด้วยการกระทำ (action) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่ตัวละครทำอยู่) และครูช่วยขยายความว่าการกระทำบางอย่างแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่ตัวละครทำ ในขั้นตอนนี้ได้สอนเกี่ยวกับคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ไปพร้อมกันด้วย

ต่อมาเป็นการทำแบบฝึกหัดจากใบงานโดยให้นักเรียนระบุชื่อตัวละครและกิจกรรมที่ตัวละครนั้นกระทำ และตอบคำถามท้ายเรื่อง ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการทบทวนบทเรียนที่ครูได้สอนมาและตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่ครูสอนจริงหรือไม่ ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนกลับมาทำงานที่โต๊ะโดยนั่งเป็นกลุ่มโต๊ะละ 3 – 4 คน และนักเรียนสามารถปรึกษาหารือกันได้

ส่วนของการขยายความรายละเอียด (elaborative detail) ครูสอนให้นักเรียนตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านและจะเขียน โดยใช้คำถาม อะไร (what) ทำไม (why) อย่างไร (how) เช่น

- ทำไมตัวละครสำคัญจึงรู้สึกโกรธ
- ตัวละครสำคัญมีลักษณะอาการอย่างไร เช่น การแสดงสีหน้าท่าทาง การแต่งกาย
- อุปกรณ์/สิ่งของที่อยู่ในฉากทำมาจากอะไร
- ตัวละครในเรื่องคิดอะไรอยู่

ในช่วงนี้มีการนำกลยุทธ์ SPACE มาใช้วางองค์ประกอบสำหรับเรื่องที่จะเขียนด้วย
 ต่อจากนั้นครูบูรณาการทักษะและพฤติกรรมความคิดตามหลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’ ในด้านการคิดอย่างเป็นอิสระ และการตั้งคำถามและการนำเสนอปัญหา เข้ากับการสอนโดยมีการทบทวนองค์ประกอบของทักษะทั้งสองประการแก่นักเรียนเพื่อให้
 นำมาใช้ในการเขียน รายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบของทักษะการคิดตามหลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’	
การคิดอย่างเป็นอิสระ	การตั้งคำถามและการนำเสนอปัญหา
- การตอบแทนผู้อื่น	- การแสดงออกอย่างผ่านการไตร่ตรอง
- การฟังผู้อื่นพูด	- การมองไปที่รายละเอียด
- การพยักหน้าเมื่อเห็นด้วยกับผู้อื่น	- การตั้งคำถามหรือปัญหาเพื่อการแก้ไข
- การจับตาดังใจฟังผู้อื่นพูด	- การถามคำถามออกมา
- การแสดงสีหน้าที่แสดงความสนใจ	- การเริ่มต้นที่การระบุปัญหา
- การถามคำถาม	
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	
- การชมเชยความคิดเห็นที่ดี	

เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นนักอ่านและนักเขียนที่ดี รวมทั้งนำลักษณะอาการและคำศัพท์และคำกริยาตามคุณลักษณะทั้งสองมาใส่เป็นรายละเอียดของเรื่องที่เขียนให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและวัตถุประสงค์ที่ต้องการเขียนเพื่อให้เรื่องที่เขียนมีความน่าสนใจและมีลักษณะสอดคล้องกับความเป็นจริง

นอกจากนี้ครูได้สอนให้นักเรียนใช้ประโยคที่หลากหลายในการเขียนเพื่อให้เรื่องน่าสนใจ โดยให้ใช้คำกริยาที่หลากหลายในการเขียนเรื่อง

สุดท้ายครูสรุปองค์ประกอบของการเขียนบรรยาย ประกอบด้วย 1) การเริ่มต้น เริ่มด้วยการตั้งคำถาม ใคร อะไร เมื่อใด ที่ไหน ทำไม 2) ส่วนกลางของเรื่อง เป็นการให้รายละเอียดของเหตุการณ์ของเรื่อง และการลำดับเหตุการณ์ 3) ส่วนจบของเรื่อง เป็นส่วนของการสรุปหรือเปิดเผยแนวทางการแก้ปัญหา

สิ่งที่สังเกตพบ

1) จากการสังเกตการสอนในห้องเรียนนี้พบว่าการบูรณาการแนวคิดและพฤติกรรมที่ส่งเสริมทักษะและพฤติกรรมความคิดตามหลักการ ‘นิสัยแห่งการคิด’ เข้ากับการจัดการเรียนการสอน นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชา ได้แก่ ทักษะการเขียนเล่าเรื่อง การใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่ถูกต้อง การตั้งคำถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของตนเอง การประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการทำงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นนักอ่านและนักเขียนที่ดี ตลอดจนคุณสมบัติในการอยู่ร่วมในสังคม

2) ครูมีการสอนที่นำแนวคิด หลักการ และโมเดลที่หลากหลายมาบูรณาการในการสอน ไม่ใช่แต่เพียงแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรือสอนโดยไม่มีหลักแนวทาง

3) นักเรียนได้รับการปลูกฝังในด้านการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

4) การประเมินผลความเข้าใจและความก้าวหน้าของนักเรียน ดูจากชิ้นงาน การสังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการตั้งคำถามถามทั้งชั้นเรียนให้นักเรียนช่วยกันตอบ

5) การตั้งคำถามของครูนั้นยังไม่ตัดสินถูกผิดทันทีที่มีนักเรียนคนใดคนหนึ่งตอบถูกหรือตอบผิด แต่ให้นักเรียนคนอื่น ๆ ทั้งชั้นตอบด้วย แล้วครูค่อยสรุปที่หลัง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนทั้งห้องเข้าใจจริง ๆ หรือไม่

6) นักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถในขณะเรียน เช่น การเรียนรวมหน้าชั้นเรียน การกลับมานั่งที่โต๊ะทำแบบฝึกหัด และครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น ให้นักเรียนทำงานคู่ ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

7) ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น ตัวอย่างการเปิดเรื่องจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม ใบงาน บัตรเรื่องราว กระดาษปรีฟสำหรับอธิบายรอบการเขียนเล่าเรื่อง เป็นต้น

8) เนื้อเรื่องที่นำมาสอนเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เป็นบริบทในชีวิตจริง

9) ในส่วนของการจัดชั้นเรียนนั้นมีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียนซึ่งวิธีการนี้ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและเคารพตนเอง ผลงานนักเรียนที่นำมาตกแต่งชั้นเรียนนั้นนำมาติดอย่างมีความหมาย มีหัวข้อ (theme) ผลงานตามหัวข้อเดียวกันนำมาติดไว้ด้วยกันเป็นกลุ่ม ๆ

10) ในส่วนของผลงานนักเรียนที่นำมาติดไว้ในห้องเรียนมีผลงานที่แสดงให้เห็นว่ามีการสอนให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในประเทศของตนเอง และพร้อมที่จะปกป้องประเทศของตนเอง นอกจากนี้ยังสอนให้นักเรียนรู้จักอธิบาย เหตุผลการกระทำและความรู้สึกของตน (เช่น ประโยคที่ว่า ฉันรักประเทศสิงคโปร์ เพราะ...)

11) มีมุมหนังสืออยู่ในห้องเรียน

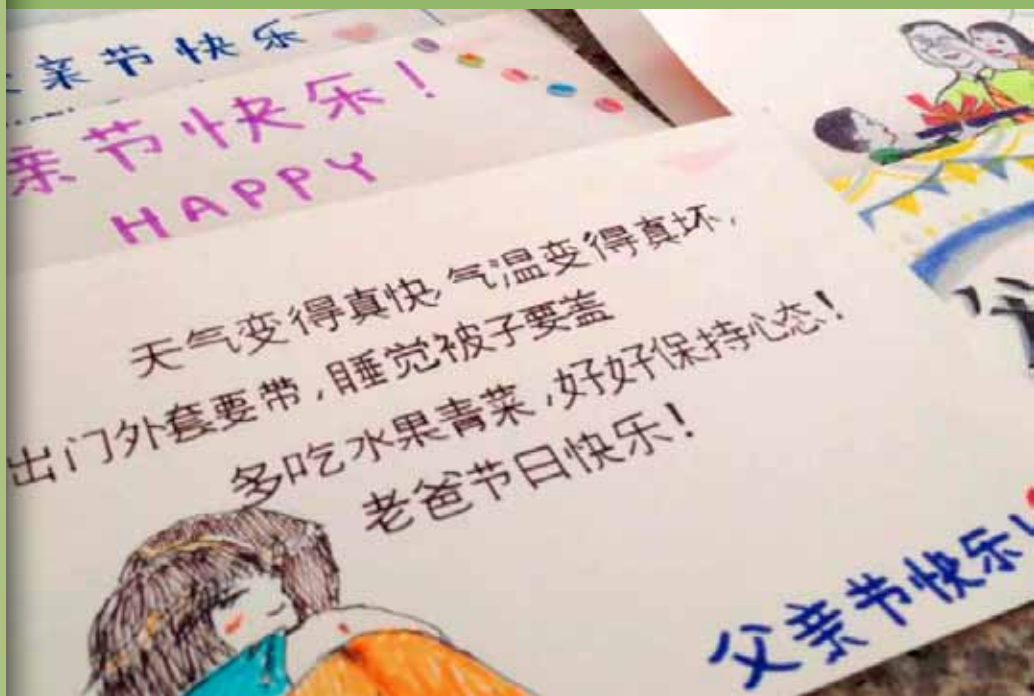

เอกสารอ้างอิง

- Changkat Primary School. (2008). **Changkat Primary School : TLLM Prototype**. [Brochure].
- Costa, A and Kallick, B. (2000). **Habits of Mind: A Developmental Series**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Graham, S., & Harris, K. R. (2005). **Writing better: Effective strategies for teaching students with learning difficulties**. Baltimore: Brookes.
- Mariconda, Barbara; & Auray, Dea Paoletta. (2004). **The Comprehensive Narrative Writing Guide: All the Skills You Need to Teach Good Writing**. Empowering Writers.
- Ministry of Education, Singapore. (2008). **More Support for School's "Teach Less, Learn More" Initiatives**. Retrieved August 15, 2015, from <http://www.moe.gov.sg/media/press/2008/01/more-support-for-schools-teach.php>

แนวการสอนการเขียนเรียงความภาษาจีน
แบบง่ายและน่าสนใจ

โดย นายพิชัย แก้วบุตร

นักศึกษาปริญญาเอกมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง
(สาขาการสอนภาษาจีนเพื่อชาวต่างชาติ)

ทักษะการเขียนในวิชาภาษาจีน เป็นทักษะหนึ่งที่ครูผู้สอนหรือแม้กระทั่งผู้เรียน รู้สึกท้อใจทุกครั้ง เมื่อต้องมีการคัด การเขียน หรือการเขียนตามคำบอก เส้นสายและลำดับ ชิดของอักษรจีนที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์การเขียนไว้อย่างเคร่งครัด เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ผู้เรียนภาษาจีนจำนวนมากรู้สึกท้อใจ และเลือกที่จะเรียนวิชาภาษาต่างประเทศที่ 2 อื่น ๆ แทน

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย หากยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จะพบว่าเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีน ได้จริงในการสื่อสาร และรู้สึกชอบหรือเกิดความรู้สึกที่ดีต่อภาษาจีน แล้วจึงค่อยเน้น ทักษะการอ่านและการเขียนในลำดับถัดมา หรือที่ในภาษาจีนเรียกว่า “听说领先、读写跟后” ซึ่งโดยธรรมชาติของการเรียนการถ่ายทอดภาษาพูด (口语表达) จะง่ายกว่า การถ่ายทอดภาษาเขียน (书面语表达) เนื่องจากการถ่ายทอดภาษาเขียน ผู้เรียน นอกจากจะต้องจดจำความหมายของอักษรแล้ว ยังต้องจดจำสัญลักษณ์ทางภาษาหรือ อักษร (语言符号) เพื่อถ่ายทอดลงบนแผ่นกระดาษนั้น ผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนา ทักษะเพิ่มขึ้นในอีกระดับหนึ่ง

ดิวอี้ (DEWEY) นักปรัชญาและนักการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวคิด ทางการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาในหลายประเทศ กล่าวถึงการศึกษาแนวใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

1. การเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (儿童中心论)
2. การเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง (活动中心论)
3. การเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง (经验中心论)

โดยในการจัดการเรียนการสอนต้องมีนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติหลัก ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดหลักซึ่งมีหน้าที่พูดและถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ให้คำแนะนำ จัดสถานการณ์ สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนี้ ดิวอี้ ยังเสนอถึงการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (在做中学) เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด แก้ปัญหา และนำเอาหลักประชาธิปไตยเข้ามาเป็นตัวช่วยในการศึกษา เพราะการศึกษาควรเป็นการจำลองสถานการณ์จริงให้กับผู้เรียน การศึกษาไม่ใช่การคาดการณ์หรือการคาดคะเนของครูผู้สอนว่าในสถานการณ์นี้นักเรียนจะพบปัญหาอะไร ถามคำถามอะไร และครูควรให้คำตอบกับผู้เรียนอย่างไร โดยกระบวนการทั้งหมดมีการวางแผนไว้แล้วล่วงหน้าโดยครูผู้สอน

การกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเขียนเรียงความ โดยลดความรู้สึกกดดันและความรู้สึกยากในการเขียนเรียงความ มีดังนี้

1. เริ่มจากการเขียนเรียงความอย่างง่าย โดยเขียนประโยคง่าย ๆ เขียนข้อความที่พบบ่อย ๆ เขียนบันทึกประจำวัน เขียนข้อความตามเทศกาล เช่น การเขียนบัตรอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ การคัดลอกเนื้อเพลงภาษาจีนตามที่นักเรียนสนใจ การเขียนเรียงความด้วยการตอบคำถามจากเนื้อหาที่อ่าน การเขียนเหล่านี้ดีสำหรับผู้หัดเขียน เพราะไม่มีกฎเกณฑ์ หรือกรอบโครงสร้างให้กังวลเวลาเขียน

ตัวอย่างข้างต้น เป็นโปสการ์ดอวยพรวันพ่อที่นักเรียนประดิษฐ์เองด้วยการวาดรูปลงในโปรุษณียบัตร และเขียนข้อความอวยพรให้พ่อในโอกาสวันพ่อแห่งชาติ โดยนำประโยคภาษาจีนพื้นฐานที่ครูสอนให้ 5 - 10 ประโยคมาเรียบเรียงประกอบเป็นประโยค และสืบค้นข้อความเพิ่มเติมจากหนังสือหรือจากเว็บไซต์

ตัวอย่างที่ 2 เป็นการเขียนความเรียงโดยการตอบคำถามและนำมาเรียบเรียงใหม่ ประกอบเป็นเรื่องเดียวกัน การเขียนแบบนี้เป็นการเขียนแบบกำหนดขอบเขตการเขียน โดยนักเรียนได้รับข้อมูลพื้นฐานและตัวอย่างจากครู จากนั้นเพิ่มเติมข้อความตามความสามารถของตนเองและใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่โดยไม่ออกนอกกรอบจุดประสงค์ที่ครูต้องการสอน สำหรับนักเรียนที่มีพื้นฐานดีถึงดีมาก จะเพิ่มเติมข้อมูลหรือความคิดเห็นอื่น ๆ ลงไปบนชิ้นงานได้ และสำหรับนักเรียนที่มีพื้นฐานปานกลางก็สามารถฝึกทักษะได้จากข้อมูลพื้นฐานที่ครูกำหนด นักเรียนทุกระดับได้รับการฝึกทักษะไปพร้อม ๆ กัน

การเขียนจาก
การตอบคำถาม
请回答以下问题:

1. 你叫什么名字?
2. 你今年多大?
3. 你在哪儿读书?
4. 你的学校在哪儿?
5. 你学什么专业?

答:

我叫.....今年.....岁, 现在
在普吉中学孔子课堂学习
汉语, 我的学校在普吉府,
欢迎大家到普吉来玩儿。

ในการเขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อความที่มีความยาวหลายร้อยตัวอักษร เพียงแต่ให้นักเรียนรู้สึกสนใจในหัวข้อที่ตนเองอยากถ่ายทอด เช่น การเขียนประวัติบุคคลสำคัญ นักแสดงที่ชื่นชอบ สมุดบันทึกส่วนตัวของนักเรียน เป็นต้น

2. การเขียนตามความสนใจของนักเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาในการเขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อความที่มีความยาวหลายร้อยตัวอักษร เพียงแต่ให้นักเรียนรู้สึกสนใจในหัวข้อที่ตนเองอยากถ่ายทอด เช่น การเขียนประวัติบุคคลสำคัญ นักแสดงที่ชื่นชอบ สมุดบันทึกส่วนตัวของนักเรียน เป็นต้น

3. การเขียนเรียงความโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การพิมพ์ข้อความ การส่ง LINE WECHAT QQ ในกลุ่มสนทนาที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น หรือแม้กระทั่งการส่งอีเมล ซึ่งวิธีนี้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจกับหลักการพิมพ์และระบบสัทอักษรจีนก่อน

4. การใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน โดยการแบ่งกลุ่มเพื่อจัดทำชิ้นงานด้านงานเขียน เช่น การออกแบบหน้าหนังสือพิมพ์ ปกนิตยสาร ปกหนังสือ แผ่นโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยผู้เรียนสามารถแบ่งหน้าที่ตามความถนัดในการจัดทำชิ้นงาน เช่น การออกแบบหน้าหนังสือพิมพ์หรือแผ่นโฆษณาประชาสัมพันธ์

5. การสอนตามโครงสร้างการเขียนเรียงความภาษาจีน เมื่อผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ แล้วจึงค่อยนำเนื้อหาจากโครงสร้างมาเขียนเรียงความภาษาจีน เช่น 记叙文、说明文、议论文 เป็นต้น

วิธีต่าง ๆ ข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งในการทำให้การสอนการเขียนภาษาจีนน่าสนใจและแตกต่างออกไปจากรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งวิธีเหล่านี้จะเป็นประโยชน์กับครูผู้สอนภาษาจีนที่กำลังเผชิญกับปัญหาการสร้างแรงบันดาลใจ หรือการสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีน ซึ่งวิธีเหล่านี้จะบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการคิด วิเคราะห์ ออกแบบ และเลือกสรรเนื้อหาให้เข้ากับช่วงวัย อายุ ลักษณะและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). การส่งเสริมศักยภาพทางภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ภาพประกอบจาก www.baidu.com

郁苏浪.杜威教育思想探析[J].安徽工业大学学报, 2012 (5)

王钰.杜威的教育思想与深度学习[J].教育技术导刊, 2005 (9)

การศึกษาผ่านบทเรียน
ด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

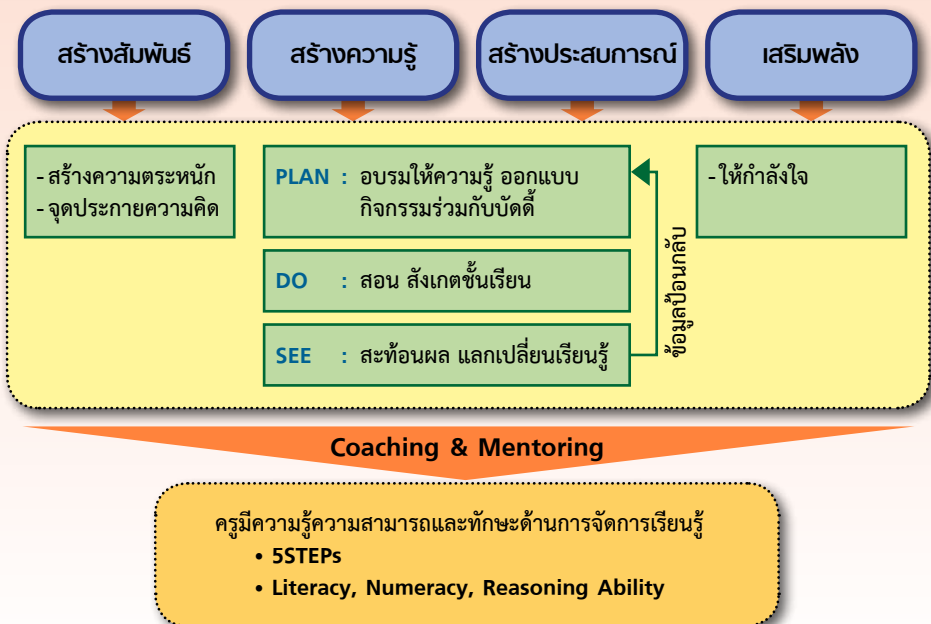
โดย นางวรรณวิภา สมรภูมิ และนางสาวปิยพร ชุมจันทร์
ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็น รู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมนี้ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) โดยมีประเด็นสำคัญสำหรับการปฏิรูปประเด็นหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และกำหนดมาตรการหลักประการหนึ่งสำหรับการพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา คือการพัฒนาครู ณาจารย์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 18-22) ครูผู้สอนจึงนับว่าเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ โดยปัจจุบันนี้มีการส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพด้วยวิธีการต่าง ๆ

แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson Study Approach) เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาครูวิชาชีพ โดยการปฏิบัติงานการสอนของครูที่ต้องออกแบบ ศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาบทเรียนอย่างลุ่มลึก จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา นักเรียนของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ บนพื้นฐานของแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและครู ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ โดยให้ครูได้สร้างความรู้และทดลองปฏิบัติจริง บนฐานความรู้ นั้น ซึ่งกระบวนการสร้างรู้นั้นเกิดจากการที่ครูได้เผชิญสถานการณ์ในชั้นเรียนและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อสร้างความรู้แล้ว ครูจะนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานด้วยบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาและบทบาทของการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาครูด้วยกระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยงและการชี้แนะ (Coaching and Mentoring) ซึ่งเป็นหนึ่งในเทคนิคที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของครูให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อันจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและตัวบุคลากรในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงาน การศึกษาผ่านบทเรียนด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผู้นิเทศได้กำหนดขั้นตอนกิจกรรม คือ “3 สร้าง 1 เสริม” ประกอบด้วย สร้างสัมพันธ์ สร้างความรู้ สร้างประสบการณ์ และเสริมพลัง ด้วยการศึกษผ่านบทเรียนตามวงจร PLAN-DO-SEE ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำนวน 8 โรงเรียนในสภวิทยาเขตอัครราชย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ดังแผนภาพหน้า 66

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สร้างสัมพันธ์

1.1 ผู้นิเทศเข้าสู่โรงเรียนในสภวิทยาเขตอัครราชย์ ศึกษาบริบททั่วไปของโรงเรียน โดยการสังเกต การศึกษาเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาครู เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน รายงานโครงการ และแผนการจัดการเรียนรู้ของครู

1.2 ผู้นิเทศพบปะพูดคุยกับผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนอย่างไม่เป็นทางการ เพราะมีความคุ้นเคยกันเป็นพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว หลังจากนั้นรับสมัครครูผู้สอนที่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา โดยสร้างความตระหนักและจุดประกายให้ครูเห็นความสำคัญการพัฒนาแบบการเรียนการสอนของตนเองสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หลังจากนั้นกำหนดบทบาทหน้าที่ และจับคู่เพื่อนคู่คิด “คู่บัดดี้” เพื่อร่วมกันพัฒนางาน โดยอาจจับคู่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ก็ได้

2. สร้างความรู้

ผู้นิเทศร่วมกับฝ่ายบริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูผู้สอน ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5STEPS) การรู้เรื่องการอ่าน (Literacy) การรู้เรื่องจำนวน (Numeracy) และความสามารถในการให้เหตุผล (Reasoning Ability) การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) จำนวน 1 วัน โดยใช้เอกสารสื่อนิเทศประกอบและมอบหมายให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3. ขั้นสร้างประสบการณ์

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5STEPS) การรู้เรื่องการอ่าน (Literacy) การรู้เรื่องจำนวน (Numeracy) และความสามารถในการให้เหตุผล (Reasoning Ability) โดยมีส่วนร่วมของผู้บริหาร/ฝ่ายวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และคู่บัดดี้ โดยทุกคนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ชี้แนะ (Coach) และบทบาทการเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ซึ่งเป็นการพัฒนาครูในบริบททำงานจริงแบบร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านการศึกษาค้นคว้า (Lesson Study) โดยมีกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่องเป็นวงจร ประกอบด้วย การวางแผน (PLAN) การดำเนินการ (DO) และการสะท้อนผล (SEE) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การวางแผน (PLAN)

3.1.1 ครูผู้สอนประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการทำงาน

3.1.2 ครูนำแผนจัดการเรียนรู้เดิมที่ออกแบบกิจกรรมไว้มาถอดเทรกร ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 Steps) ประกอบด้วย 1) เรียนรู้การตั้งคำถาม (Learning to question) 2) เรียนรู้การแสวงหาสารสนเทศ (Learning to search) 3) เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ (Learning to construct) 4) เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Learning to communicate) 5) เรียนรู้เพื่อการตอบสนองสังคม (Learning to serve) และทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การรู้เรื่องการอ่าน การรู้เรื่องจำนวน และการใช้เหตุผล

3.1.3 ครูผู้สอนและคู่บัดดี้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเติมเต็ม กระบวนการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คู่บัดดี้นำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน และกำหนดแนวทางการสังเกตชั้นเรียน

3.2 การดำเนินการ (DO)

เป็นขั้นตอนการสอนและสังเกตชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและคู่บัดดี้ ร่วมสังเกตชั้นเรียนของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ตลอดจน พฤติกรรมทั่วไปของนักเรียน แล้วรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์เพื่อเตรียมสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน

3.3 การสะท้อนผล (SEE)

ผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและคูปัดดี ร่วมกันประชุมเพื่ออภิปรายสะท้อนความคิดเห็น ระบุจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสะท้อนคิดไปพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง

4. การเสริมพลัง

4.1 การให้กำลังใจครู โดยผู้นิเทศและผู้บริหารชี้ให้เห็นว่าเป็นการลดภาระงานครู เพราะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 5STEPS การรู้เรื่องการอ่าน การรู้เรื่องจำนวน และการใช้เหตุผล เป็นการให้ครูนำแผนจัดการเรียนรู้เดิมที่ครูออกแบบไว้มา สอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่

4.2 การชวนให้คิด โดยผู้นิเทศร่วมกับผู้บริหารจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครูผู้สอนและคูปัดดีทบทวนถึงการพัฒนาผู้เรียน โดยสะท้อนตนเองว่าได้ทำอะไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นคืออะไร และจะพัฒนาต่อไปอย่างไรในอนาคต

4.3 การเชียร์ให้ทำ โดยผู้นิเทศร่วมกับผู้บริหารคอยกระตุ้นและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และนำข้อมูลของครูที่ครูนำเสนอด้วยตนเอง ในประเด็นที่ว่าจะพัฒนาต่อไปอย่างไรในอนาคตมาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานการศึกษาผ่านบทเรียนด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง มีข้อค้นพบ ดังนี้

จุดเด่น/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	จุดที่ควรปรับปรุง/พัฒนา
1. นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และแสดงให้เห็นถึงการให้เหตุผลเพิ่มขึ้น 2. ครูส่วนใหญ่มีองค์ความรู้ดี มีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดี จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครอบคลุมตามแผน 5STEPs ที่กำหนดไว้ ครูมีการใช้สื่อประกอบการสอนเพิ่มขึ้น เช่น คลิป วิดีทัศน์ แผ่นภาพ เกม ครูมีการซักถามนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้ตอบคำถาม และสะท้อนให้นักเรียนทราบทันที และอดทนรอคอยคำตอบของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น 3. เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้บริหาร ครู กับคู่บัดดี้อยู่ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น มีการยอมรับและนำผลการสะท้อนไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ทุกคนมีบทบาททั้งเป็นผู้ชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยงได้ดี	ผู้บริหาร ครู และคู่บัดดี้ควรจัดสรรเวลาในการแลกเปลี่ยนกันตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ และการสังเกตชั้นเรียนอย่างจริงจัง มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการนิเทศภายในของโรงเรียนที่เข้มแข็งต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการศึกษาผ่านบทเรียนด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง มีดังนี้

1. **ผู้บริหารโรงเรียน** ให้ความสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมทุกด้านเป็นอย่างดี กำหนดนโยบายให้มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และชัดเจน ตลอดจนสร้างศรัทธาและเชื่อมั่นแก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของครู มีการติดตามงานผ่านเครื่องมือสื่อสารหลากหลายช่องทาง ทำให้รับทราบข้อมูลได้รวดเร็ว และปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา

2. **คณะผู้นิเทศ** ทั้งผู้นิเทศภายใน (ผู้บริหาร/รองฯ ฝ่ายวิชาการ และคู่บัดดี้) และผู้นิเทศภายนอก (ศึกษานิเทศก์) ได้ร่วมกันนิเทศ ติดตามในลักษณะของการทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อดทนและเสียสละเวลา โดยไม่มีการสั่งการใด ๆ เป็นการช่วยแนะนำในเรื่องที่เป็นปัญหา ตอบข้อสงสัย แก้ไขในสิ่งที่ครูสงสัย เสนอแนวทาง ให้กำลังใจ และติดตามอย่างสม่ำเสมอ

3. **ครูผู้สอนและคู่บัดดี้** การเปิดใจยอมรับการเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดประชุมปฏิบัติการทางวิชาการเป็นประจำ ทำให้บุคลากรมีการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนางานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นระบบยิ่งขึ้น บรรยากาศของการทำงานมีการร่วมกันแบบกัลยาณมิตร การนำผลการสะท้อนมาปรับปรุงพัฒนางานให้เป็นระบบมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ อย่างเต็มตามศักยภาพ

บทเรียนที่ได้รับ

จากการดำเนินการการศึกษาผ่านบทเรียนด้วยการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นบทเรียนที่ได้รับ ดังนี้

1. บทบาทและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจนมากที่ส่งผลต่อการพัฒนาครู หากผู้บริหารมีเป้าหมายชัดเจน มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู จะทำให้การดำเนินงานของครูพัฒนาได้เร็วยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาครูต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และต้องทำให้เป็นระบบ คือ การวางแผน การดำเนินงาน และสะท้อนผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติมากขึ้น เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการในเวลาที่เร็วขึ้น

3. ความเป็นกัลยาณมิตรระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน และศึกษานิเทศก์ เป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน และพร้อมที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ และสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. การส่งเสริมความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะผู้นิเทศ ครูผู้สอน ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้ามโรงเรียน ได้มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่พร้อมจะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารอ้างอิง

- ชาริณี ตรีวรัญญ. (2552). การศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson Study):
ทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. วารสารครุศาสตร์.
37(3) มีนาคม-มิถุนายน 2552:131-149.
- ชาริณี ตรีวรัญญ. (2556). การศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson Study):
แนวคิดและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ของนักเรียน. ใน โมดูลการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบ
การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching และ Mentoring).
กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา
ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). กรุงเทพมหานคร:
บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด.

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ผ่านกิจกรรม “ปลูกจิตสำนึก ฝึกให้รักการอ่าน”
โรงเรียนบ้านดอนสูง

โดย นางนิศยา ต่อประสิทธิ์กุล
ครูโรงเรียนบ้านดอนสูง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

โรงเรียนบ้านดอนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และรู้จักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนั้น ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งห้องสมุดโรงเรียนบ้านดอนสูง ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วม “โครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน รุ่นที่ 2” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ห้องสมุด คือ “ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ควบคู่กิจกรรม เน้นสร้างนิสัยรักการอ่าน ให้บริการด้วยระบบเทคโนโลยี” เพราะห้องสมุดเปรียบเสมือนชุมทรัพย์ทางปัญญา เป็นแหล่งรวมความรู้ทุกแขนง ทุกศาสตร์ และห้องสมุดยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ห้องสมุดจึงเปรียบเสมือนโลกใบใหญ่แห่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งบันเทิง ประเทืองปัญญา มีการจัดอาคารสถานที่ทั้งภายใน ภายนอก ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีหนังสือและสื่อหลากหลายประเภทอย่างเพียงพอและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน และนำการอ่านและประโยชน์จากสิ่งที่อ่านไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะด้านการอ่านอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
5. เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนบ้านดอนสูงตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การดำเนินงาน

ในการดำเนินงานมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ คณะครู ยุวบรรณารักษ์ และชุมชน โดยมีประธานคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการห้องสมุด การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีครู บรรณารักษ์ ยุวบรรณารักษ์ และบุคลากรในโรงเรียน เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินกิจกรรม แต่ในบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่น ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือด้วยดีทั้งเป็นผู้ร่วมกิจกรรม เป็นผู้สนับสนุน และเป็นผู้ประสานงานในการทำกิจกรรม

1.2 กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต ซึ่งเน้นทั้งในด้านกายภาพ และหนังสือ สื่อซึ่งเป็นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ในด้านกายภาพนั้นปรับปรุงห้องสมุดทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดความน่าดู น่าอยู่ น่าใช้บริการ

2. คณะทำงานนำเสนอกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อที่ประชุม และผู้บริหาร
3. ผู้บริหารประชุมแจ้งนโยบายการดำเนินกิจกรรมต่อคณะครู
4. ผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนด
5. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน
6. นำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมต่อผู้บริหารและคณะทำงาน

กิจกรรม “ปลูกจิตสำนึก ฝึกให้รักการอ่าน”

กิจกรรมนี้อยู่ภายใต้โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

เริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับหนังสือ เปิดโอกาสให้ฝึกการอ่านโดยใช้กิจกรรมมหัศจรรย์ยามเช้า และกิจกรรมเวียนทุกชั้นอ่านทุกวัน ต่อมาเป็นการแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออก อ่านไม่คล่อง ด้วยกิจกรรมฟีดแบ็กการอ่านคล่อง เมื่อนักเรียนอ่านได้ก็อยากอ่าน

ในขณะเดียวกันห้องสมุดก็จัดกิจกรรมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมาใช้บริการห้องสมุดและการสร้างนิสัยให้รักการอ่านควบคู่กันไปด้วย มีทั้งกิจกรรมทำทุกวัน ทำเป็นครั้งคราว ทำตามวาระและโอกาส ซึ่งสร้างความคุ้นเคยและความตระหนักในการอ่านให้เกิดกับครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

เมื่อปิดภาคเรียนได้ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม คือกิจกรรมลูกหลานอ่านให้ฟัง ซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมฟีดแบ็กการอ่านคล่อง

กิจกรรม มหัศจรรย์ยามเช้า

ดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3
ทุกเช้าหลังเข้าแถวเคารพธงชาติ
เน้นให้ครูและนักเรียนทุกคนได้สัมผัสหนังสือที่ตนเองชื่นชอบ
โดยไปเลือกหนังสือที่ห้องสมุดและยืมด้วยรหัสของตนเอง
และอ่านหนังสือเมื่อเข้าห้องเรียนหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ
ก่อนการเรียนการสอนชั่วโมงแรกเป็นเวลาอย่างน้อย 10 นาที
แล้วพูดคุยกันเล็กน้อยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

กิจกรรม เวียนทุกชั้นอ่านทุกวัน

ดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3
จัดกิจกรรมทุกวันหมุนเวียนเปลี่ยนไปในแต่ละชั้น
มอบหมายให้ครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม
โดยครูประจำชั้นคัดเลือกหรือโดยให้นักเรียนสมัครใจ นำเสนอข่าวสาร
หรือสาระน่ารู้ต่าง ๆ หน้าเสาธงหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ ซึ่งนักเรียน
ต้องค้นคว้าหาข่าวหรือสาระมาอ่านตอนเช้า ก่อนที่จะอ่านต้องผ่าน
การฝึกการอ่านมาเป็นอย่างดีจากครูประจำชั้น กิจกรรมนี้ส่งผลให้
นักเรียนฝึกความกล้าแสดงออก ฝึกการอ่าน การค้นคว้า

กิจกรรม พี่คัดกรองน้องอ่านคล่อง

เป็นการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 เป็นหลัก โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้คัดกรอง การอ่านของน้องๆ ด้วยตนเอง ซึ่งครูผู้สอนภาษาไทยจะร่วมประชุมกัน เพื่อสร้างแบบวัดการอ่านของนักเรียนในเบื้องต้น

การคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ให้น้องเลือกหนังสือที่ชอบมา 1 เล่ม อ่านให้พี่ฟัง พี่ให้คะแนนการอ่านของน้อง แล้วสรุปว่าน้องมีผลคะแนนการอ่าน ผ่านเกณฑ์หรือไม่

กิจกรรมนี้ได้สร้างความตระหนักให้พี่รู้สึกถึงความสำคัญของการอ่าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพี่กับน้อง นอกจากนี้น้องยังรู้สึกภูมิใจที่อ่านหนังสือกับพี่ ๆ มากกว่าอ่านกับครู

หลังจากได้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ระดับการอ่านอยู่เกณฑ์ที่ควรปรับปรุง แล้ว ครูรับสมัครนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นพี่เลี้ยง ฝึกน้องให้อ่านหนังสือ โดยจัดพี่ 5 คน ต่อน้อง 1 คน รับผิดชอบฟังน้องอ่านคนละ 1 วันต่อสัปดาห์ ในแต่ละวันที่น้องอ่านพี่จะให้คะแนนน้องด้วยตามแบบที่ครู จัดทำบันทึกใส่แฟ้มไว้ กิจกรรมนี้ระยะเวลา 1 เดือน

กิจกรรม ลูกหลานอ่านให้ฟัง

เป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องกับกิจกรรมพี่คัดกรองห้องอ่านคล่อง ดำเนินกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน โดยโรงเรียนทำหนังสือเชิญ ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมารับทราบผลการอ่านของนักเรียน ให้ครูผู้รับผิดชอบชี้แจงการดำเนินกิจกรรม โดยให้แต่ละครอบครัว ยืมหนังสือไปให้นักเรียนอ่านที่บ้าน ครอบครัวละ 10 เล่ม พร้อมแบบบันทึกการประเมินการอ่าน โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินผลการอ่านของนักเรียน เมื่อเปิดภาคเรียนนำหนังสือมาคืน พร้อมกับสรุปผลการอ่าน

กิจกรรมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและการมาใช้บริการห้องสมุด ประกอบด้วยกิจกรรมต่อไปนี้

1. “Happy Birthday เฮฮาการอ่าน” เป็นกิจกรรมรายวันเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และสร้างความประทับใจ สร้างแรงบันดาลใจหรือเร้าใจให้นักเรียนมายืมหนังสือ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครู และคนในชุมชน

วิธีดำเนินการคือ ให้บริการยืม-คืนหนังสือ โดยให้ผู้ใช้บริการแจ้งวันเกิดแก่บรรณารักษ์ ใครก็ตามที่มายืมหนังสือตรงกับวันเกิดของตนเอง บรรณารักษ์จะจัดกิจกรรม “Happy Birthday” ให้โดยการมอบของขวัญวันเกิดและเชิญชวนผู้มาใช้บริการห้องสมุดร้องเพลง “Happy Birthday” พร้อมกับอวยพรให้เจ้าของวันเกิด เสี่ยงอวยพรวันเกิดที่ดั่งขึ้นพร้อม ๆ กับการมอบรางวัล และคำอวยพรจากครูบรรณารักษ์และเพื่อน ๆ จะสร้างความประทับใจให้กับผู้มาใช้บริการและผู้ให้บริการ เพราะเด็ก ๆ หลายคนที่ไม่เคยแม้แต่ได้ยินเสียงเพลง Happy Birthday หรือคำอวยพรจากใครสักคน แต่วันนี้เขามาห้องสมุดและได้รับความรู้สึกนั้นอย่างครบถ้วน ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด

และหากว่าเราชอบของขวัญวันเกิดเป็นหนังสือสักหนึ่งเล่มให้เขา แน่แน่นอนว่าเขาจะต้องกลับไปอ่านหนังสือเล่มนั้นแน่ ๆ กิจกรรมนี้มีการสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา

2. “Lucky Chair” เป็นกิจกรรมรายวันเพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากมาใช้บริการห้องสมุด และส่งเสริมให้มีการยืมหนังสือและใช้บริการห้องสมุด กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลา 1 สัปดาห์

กิจกรรมนี้มีแรงบันดาลใจมาจากเวลาที่ไปงานบอลกึ่งจะมีหมายเลขของผู้โชคดีติดอยู่ใต้เก้าอี้ ให้ความรู้สึกตื่นเต้นดีไม่น้อย ลองนำมาใช้กับห้องสมุดบ้างน่าจะดีนะ ไม่ต้องใช้เวลามากจัดสัก 1 สัปดาห์ กตึกาง่ายๆ เพียงแค่ช่วงพักกลางวันเด็ก ๆ คนไหนมานั่งอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมในห้องสมุด เมื่อเสียงออกหมดเวลาพักกลางวัน

ตั้งขึ้น บรรณารักษ์จำหมายเลขผู้โชคตี (ซึ่งบรรณารักษ์จะต้องตีหมายเลขไว้ที่ได้เก้าอี้ให้เรียบร้อยก่อน ใครคือผู้โชคตีมารับรางวัลไปเลย เพียงเท่านั้นเก้าอี้ในห้องสมุดก็ไม่มีว่างเด็ก ๆ นั่งแล้วไม่ยอมลุกไปไหน เกรงว่าคนอื่นจะมานั่งแทน เขาก็แก้ปัญหาโดยหยิบหนังสือมาหลาย ๆ เล่ม อ่านโดยไม่ไปไหน เพราะกติกามีว่านั่งแล้วต้องอ่านหรือทำงาน ห้ามนั่งเฉย ๆ บรรณารักษ์ห้องสมุดไม่เจียบเหงาอีกต่อไป

3. “ยอดนักอ่าน” เป็นกิจกรรมรายเดือน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ครู และคนในชุมชน ระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

แนวคิดเบื้องหลังกิจกรรมนี้ คือ ใคร ๆ ก็อยากเป็นสุดยอดของอะไรสักอย่าง ห้องสมุดของเราก็จัดให้ด้วยกิจกรรม “ยอดนักอ่าน” เพียงแค่เป็นตัวกระตุ้นการยืมหนังสือ มีเข้ามาห้องสมุดเพียงอย่างเดียว กตึกง่าย ๆ เพียงแค่สนับสนุนสถิติการยืมหนังสือของผู้ใช้บริการ ใครยืมมากที่สุดในเดือนนั้น ๆ รับไปเลย “ยอดนักอ่านประจำเดือน” ไม่ต้องสนใจว่าเขาจะอ่านจบหรือไม่ ยืมวันนี้ พรุ่งนี้คืนแล้วยืมอีก ครูบรรณารักษ์ก็ไม่ต้องเครียด อย่างน้อย ๆ เขาจะได้รับความคุ้นเคยในการมาใช้บริการห้องสมุด เข้ามาใช้

ห้องสมุดจนเป็นกิจวัตร แค่นี้เราก็ได้ขาประจำห้องสมุดแล้ว แต่มีข้อแม้อยู่นิดว่า “ยอดนักอ่านแต่ละเดือน” ไม่ควรซ้ำกัน เพราะจะได้เปิดโอกาสให้กับคนอื่น ๆ บ้าง แต่เขามีสิทธิ์สะสมยอดนักอ่านประจำเดือนไปเป็นยอดนักอ่านประจำปี ไม่มีใครมีโอกาสมากกว่ากัน แต่ทุกคนมีโอกาสที่จะเป็นสุดยอดเหมือนกันเพียแค่มาหยิบหนังสืออย่างต่อเนื่อง ครูบรรณารักษ์ต้องมาตรวจนับยอดนักอ่านในแต่ละเดือน จากนั้นทำพิธีมอบรางวัล ถ่ายภาพทำเป็นทำเนียบยอดนักอ่าน ใครบ้างจะไม่ภูมิใจ ได้รางวัล ได้รับการยกย่องขนาดนั้น

4. “บอกรักผ่านหนังสือ” เป็นกิจกรรมวันพิเศษ (วันแห่งความรัก 14 กุมภาพันธ์) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเพื่อให้นักเรียนได้แนะนำหนังสือที่น่าอ่านให้กับเพื่อน ๆ นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ระยะเวลา 1 สัปดาห์ กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

แนวคิดเบื้องหลังกิจกรรมนี้ คือ หากเรารักใครสักคนก็อยากจะมอบสิ่งดี ๆ ให้เขา วันนี้พวกเราชวนนักอ่านขอเชิญชวนทุกท่านมอบสิ่งดี ๆ ที่จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป บอกรักกันด้วยกิจกรรม “บอกรัก...ผ่านหนังสือ” รับรองว่าความรักในวันแห่งความรัก ของคุณจะยั่งยืนตลอดไป มีวิธีง่าย ๆ เพียงแค่ลองนึกย้อนไปดูซิว่าหนังสือที่คุณเคยอ่าน เล่มไหนบ้างที่เหมาะสมกับคนที่คุณอยากบอกรัก แล้วเขียนข้อความ “หนังสือเล่มนี้เหมาะกับน้องไบเตย ม.1 อยากให้น้องได้ลองอ่านนะ จากพี่เต้ย ม.3” จากนั้นก็นำบัตรไปเสียบบนที่หนังสือ ไม่นานหรอกขานี้ก็จะส่งถึงน้องไบเตย ถ้าน้องไบเตยมายืมหนังสือเล่มนี้ไปอ่าน นำบัตรข้อความใบนั้นหย่อนลงในกล่องรับชิ้นส่วน เมื่อจบกิจกรรมสัปดาห์แห่งความรัก ก็มาลุ้นรางวัลกัน รางวัลที่แจกจะได้รับทั้งคู่ในแต่ละวัน จะมีเด็ก ๆ แวะเวียน มาดูว่ามีใครมอบหนังสือให้เขาบ้างไหม หรือบางทีก็มาหาหนังสือที่เหมาะสมกับคนที่อยากจะบอกรักไปอ่าน แล้วเขียนบอกรัก หนังสือหลาย ๆ เล่ม ถูกแทนความใส่ใจให้กับใครหลาย ๆ คน แม้แต่ครูก็ได้รับทราบความใส่ใจของเด็ก ๆ ด้วยกิจกรรมนี้

5. “โปรขณียสือการอ่าน” เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนสร้างเครือข่ายการอ่านให้มากขึ้น กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ครู และคนในชุมชน ระยะเวลา 3 สัปดาห์

วิธีดำเนินการคือ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักเรียนและครูทราบ ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเลือกหนังสือที่ชอบและต้องการเล่าเรื่องหนังสือเล่มนั้นเพื่อเชิญชวนให้เพื่อนมาอ่าน โดยผ่านการเขียนจดหมาย นำจดหมายหย่อนลงในตู้โปรขณียที่ห้องสมุด ทุกเช้าวันศุกร์ยุวบรรณารักษ์จะไขตู้โปรขณียนำจดหมายไปส่งให้กับผู้รับ หากผู้รับต้องการร่วมลุ้นรางวัล เมื่ออ่านจดหมายแล้วนำมาหย่อนใส่กล่องชิงโชค จับรางวัลทุกวันจันทร์ มอบรางวัลให้กับผู้เขียนและผู้รับ เชิญชวนร่วมกิจกรรมโดยตั้งรางวัล Miss of the Write และ Miss of the Read

6. “หนังสือดีที่ฉันชอบ มอบถวายเจ้าฟ้า” เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนและครู และเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 60 พรรษา

วิธีดำเนินการคือ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักเรียนและครูทราบ นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบแล้วสรุปความ ทำเป็นหนังสือทำมือ ให้คุณครูเลือกหนังสือที่ชอบหรือเห็นว่าดีบริจาคให้ห้องสมุด นำหนังสือของคุณครูและนักเรียนมาจัดแสดง

7. “รักการอ่านผ่านนิทาน” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านในเด็กระดับปฐมวัย สร้างแรงบันดาลใจให้อยากอ่าน อยากฟัง เริ่มด้วยการรับสมัครนักเล่านิทานตัวน้อย ๆ ประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 หาหนังสือที่ตนเองชอบแล้วฝึกการเล่าหรือมาอ่านให้น้องฟัง โดยครูบรรณารักษ์อำนวยความสะดวกในเรื่องของการจัดเวลาทำกิจกรรม ส่วนการฝึกทักษะการเล่าหรือการอ่านอาจขอความช่วยเหลือจากคุณครูท่านอื่น ๆ ก็ได้ เป็นการบูรณาการกิจกรรมกับบุคลากรในโรงเรียนอีกด้วย พี่ ๆ นักเล่าต้องฝึกการอ่าน การพูด ความกล้าแสดงออก ทำให้น้อง ๆ ที่มาฟังพี่ ๆ เล่านิทานเกิดแรงบันดาลใจอยากเล่าเหมือนพี่ ๆ บ้าง เพียงเท่านี้ ก็เป็นการจุดประกายนักเล่านิทานผ่านการอ่านได้แล้ว

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีก เช่น “บิงโก ฮา...เฮ” เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนยืมหนังสือเพื่อจะได้รับบัตรเล่นเกมบิงโกและได้รับรางวัล กิจกรรม “แจ๊คพ็อตบุ๊กส์” เพื่อแนะนำหนังสือน่าอ่าน ครั้งละ 50 เล่ม โดยมีหนังสือที่เป็นแจ๊คพ็อต จำนวน 3 เล่ม หากใครยืมจะได้รับรางวัล กิจกรรม “อ่านแลกแต้ม” กิจกรรม “ตะกร้าความรู้ชุมชน” เป็นกิจกรรมที่จัดหนังสือไปสู่ชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียน กิจกรรม “ห้องสมุดธรรมชาติ” โดยบริเวณรอบ ๆ ห้องสมุดมีต้นไม้ พรรณไม้ และมีป้ายติดไว้สามารถเรียนรู้ได้ จึงกำหนด

ให้เป็นห้องสมุดธรรมชาติ กิจกรรม “เล่าขานงานพระราชนิพนธ์” ขวนคุณครูอ่านหนังสือพระราชนิพนธ์ พร้อมร่วมบันทึกการอ่านเพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียน กิจกรรม “ยืมหนังสือกลับบ้านวันปิดเทอม” จัดในช่วงเดือนตุลาคม เพื่อให้ นักเรียนมีหนังสืออ่านในช่วงปิดภาคเรียน ได้รับความสนใจจากนักเรียนดีมาก กิจกรรม “บันทึกรักการอ่าน” ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนได้จัดทำบันทึกการอ่านขึ้นเอง โดยจัดทำตามบริบทของโรงเรียน นักเรียน และครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการออกแบบบันทึกการอ่านร่วมกับครูบรรณารักษ์ กิจกรรมนี้ดำเนินการตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้รับความร่วมมือจากคณะครูนักเรียน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในระดับดีมาก นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ส่งผลให้มีนิสัยรักการอ่าน ศึกษาค้นคว้า ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ในปีการศึกษา 2557 มีการนำกิจกรรมไปสู่ชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วยดีเช่นกัน นักเรียนมีจิตสาธารณะในการช่วยดำเนินกิจกรรม ในส่วนของห้องสมุด มีผู้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านดอนสูง ประกอบด้วยปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ และเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านอย่างยิ่ง และกำหนดให้ การอ่าน คือนโยบายของโรงเรียน และได้สร้างความตระหนักให้กับคณะครูในโรงเรียนร่วมมือกันขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ อันนำไปสู่การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2. ความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และคณะครูในโรงเรียน ไม่ใช่เพียงให้เป็นหน้าที่ของครูบรรณารักษ์เท่านั้น เพราะหากบุคลากรสำคัญ คือ ผู้บริหาร และคณะครู ไม่เห็นความสำคัญ กิจกรรมต่าง ๆ คงดำเนินไปไม่ได้

3. ความมุ่งมั่นทุ่มเทของครูบรรณารักษ์ในการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนด

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่แปลกใหม่ หลากหลาย ต่อเนื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เข้ามาใช้บริการ

วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น) พร้อมภาพประกอบ (ไม่รับบทความย่อวิทยานิพนธ์หรือบทความวิจัย)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

อาคาร สพฐ.3 ชั้น 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรืออีเมล jjab1414@yahoo.com

เจ้าของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายการุณ สกุลประดิษฐ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายรังสรรค์ มณีเล็ก)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายสุเทพ ชิตยวงษ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายพะโยม ชิณวงศ์)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากะบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะบรรณาธิการ

บรรณาธิการ : นางสุกัญญา งามบรรจง

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางศกุนตลา สุขสมัย

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

ภาพประกอบบางส่วนจาก : <http://www.freepik.com>

A cartoon illustration of a young boy with red hair, wearing a yellow t-shirt and blue shorts, running towards the left. He has a determined expression with a wide-open mouth. The background is a simple green field under a light blue sky.

นิเทศ ติดตาม ประเมิน
และรายงานผล
- SMART TRAINER / สขท

- อบรมพัฒนา Smart Trainer ที่มหลัก และอบรมพัฒนา Smart Trainer ทางไกล 225 เขต (เมษายน 2559)
- โรงเรียนประจำจัดตารางเรียน เตรียมกิจกรรม สถานที่ อุปกรณ์ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมช่วงพักเวลารู้ (เมษายน 2559)
- โรงเรียนประจำชี้แจงผู้ปกครอง (พฤษภาคม 2559)

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้** คุญแจ...ประตูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/ news/detail.php?NewsID=44950&Key=infographics>